نوټ: اسم کتاب درصفحه ۴ سطر ۴ ذکر شده

۱

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد وثنا ده هغه خدای ته چه انسان ئ پیدا کړ او بیان لوړ کا او تمیز ئ ورکا لنورو حیوانانو په نطق: او وینا سره او خپل کلام پاک ئ نازل کا په افصح بیان سره په هغه معجز او ابلغ دی له کلام د ټولو بلغا او فصحا ستاینه او سپاس دی هغه خاوند لره چه بلید ده نستد بل خاوند او نه بل بلود دوگریو ښکلی دی دی په انسانان پخوبه و بخروپالی او د هری بلیغی وینا ملهم دی درود نامحدود پر هغه پیغمبر دی علیه الصلوات والسلام چه موږ ئی راوښوله سمه لار او روده

بیت

دی دی رهبر د کاشنا تو تر ده جار سم

دی دی نامور د مخلوقاتو تر ده جار سم

خدای رحمتونه دی وی د ده پر اولاد او اصحابو په پراسمان د هدی

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رهبر ستوری دی او د پیغمبر دګوتمی خلان عمی کږدوی نوای د دین
سپه سالار بدله موږ ه ورکړ دوای او د رحمت ور بو نسکور

بیت

د پېدی د اسمان ستوری | څئ رنایی لور پد لوری
تشپید ز موږ می کړه رو ښاند | دوی د وی خوبنی پچاند

بخاص کړه د خدای رحمتونه دوی نازل پر څلورو یارانو د نبی پر عنوره
ملګریو او ددی پر ټولو سیوا دو خاندان اما بعد پر دی پوه سی چه دنیا دانسانه
عنوره خاصه ده او د نطق تاج هغه د کرمنا تاج دی چه خالق تعالی د
عنوره خاصه آدم پر سر کښېکوږ کړ او پیږه زمانه کی خدای تعالی پر انسانانو کی
عوزد شاعران او د دنیا خاوندان پیدا کړل چه الشعراء تلامیذ الرحمن دګڼل سوا
او ددوی دنیا وی پر کلمه داسی خوږی دی چه انسان زړه انشراح په
موی او دخوږ وزن ومرهم وی زه چه محمد هوتک یم او په اصل پښتون
یقندهار کښنی او سیم لدیر ده چه په ویلو د داسی دنیا و بخت یم او ددیښی
او ورځی می هم د غه کار دی داد بیرو قتونه تیر سول چه ما غوښتنه نه زه دپه

شاعرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو تذکره و کاندم او د دوی احوال سره راټول کاندم مګر زمانې ماته فراغ نه ورکاوه دا هیله می په زړه کی وه چه سوه څکه چه پر قندهار د ظلم او د جفا توریتم تیروت ته او هیڅ آرام نه درلود او نه فراغ ګاهی به مغلو ځپلو نه کړل او ګاهی به د ګرګینی د ستم سوران وه او س چه حق تعالی موږ خلاص کړو له هغو ظلمو څخه او فارغ سوه زړونه زموږ او زموږ ملک حاجی میرخان علیه الرحمة دوی له قندهاره یاسته او پښتانه ی د دوی له جوره آزاد کړل نو زما زړه فارغ سوله اند وه او قلم می راواخیست هغه وقت په زماله اراده ی خبر سو موږ د پښتنو دستګیر تور امام المسلمین و

ابن قاتل الرفضه والکافرین شاه حسین ادام الله دولته الی یوم الدین بیت

د پښتنو پادشاه حسین هوتک — په ملکانو کی دی دی لوی ملک
د حاجی میر غښتلی زوی ګرنت — خالقه تل دی وی ځلان داغی

نوی زه وغوښتم خپل دربارته او ماته ی تشویق وکا او الطاف ی ښکاره کا په دا خپله اراده پوره کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سره راټول کاندم خله چه زموږ پادشاه او د نیا لم خپلو دربره سر شا د حسین خلد الله ملکه و سلطنته هیڅله هم د نبی و نیا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما وغوښته چه زړه زړه

ملی سی او د پښتنو د شاعرانو احوال بتول کړی سی ښکاره دوی په ماله د

د دیرو شاعرانو د پښتنو احوال ورا بتول کړی دی او هغه وقتونه

زیدم له وګړیو تخرمی د دیر سنه حالونه او وړیدلی دی او اوس هغه متو ا

لل الله په غوښتنی کا بزم د دی کتاب نوم دی پټه خزانه ځکه چه دلته

ورا غلی دی په پټه و او نو ښکاره خالق تعالی دی لټوله مسلمانان

د موږ د پادشاه سیوری دی تل وی او دایم په دغه کتاب چه ما

او ساخ و د جمعه ۱۶ د جمادی الثانی سنه و سنه ۱۱۴۱ هجری

درو خزانو منقسم دی لمړی خزانه په بیان د هغو شاعرانو چه

دوهمه خزانه په بیان کی د هغو شاعرانو چه اوس ژوندی دی

په بیان لنډ د هغو اوتینو او ښځو چه دوی پښتونه ... ندیانه

لمړی خزانه

د هغو شاعرانو چه پخوا تیر سوی او موږ ته د دوی وینا دی ښکاره د

المشائخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولد شوی و او د تولد پلار بابا غلجی و رحمة الله علیه چه پخپل وقت کښی مشر گڼل کیدی د پښتنو
بوهتک په الغز کی د یره پیدلی و په سنه هجری ۶۶۱ کی او هغه وقت چه لوی سو
نو ئی کار د خدای عبادت او په الغز او سوری کښی د قوم سردار او باد ار و نقل دی
چه په هغه وقت کی به بر ځل مغولو دار غنه او پر غامه و لوټ کاوه الغز او اولان او کلا ت
بری تالا کول بابا هوتک خپل قوم ونه را ټول کړل او د سره غر سر دی پر مغولو شخوده بو تله
بهر دی جگړه کی مغول تالا سول او د پښتنو گڼه یو ډیر و شړل مانه خپل پلار داود خان
داسی نقل وکا چه سوری غر په دغه روځ د مغولو په وینو داسی لجند سو چه پلو شو
د لمر به بریښنا ئی کا په دی شخړه کښی پښتانه لبر او بی خواک وه چه د سره مغولو
بیتبه راغله او اخیستدی وکانو یو ځو غښتلی د بابا هوتک خپلوان و مړل بابا هوتک
په لوم [illegible] داس [illegible] ولوله او په غښتوی د مغولو تر [illegible] نه ځیرل غښتلو میړ و
بیچه دا بسنده اوریله په جگړه تودیدل تر ځو چه سوری غری د مغولو په وینو ولاړه
او تول ی پیناکړل هغه بسنده زما پلار علیه الرحمة داسی راته ویلی

بیتونه

پر سوری غر بل راته نن اور دی || وگرئیه جو راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کلی کور باندی مغل راغی
غبنلیو تنگ کړی داموواردی
په پښتنا ئی ی یلغار دی
آدم رعی غبنلیو راسی
توری تیری غشی ترلاسی
زلمو په غشیو کړی واروونه
ورورانډی کړی چپل تتروونه
زماد زلمو وینی بهیږی
میرځی زغلی او تر هیږی
پښتنو هلی پر غره جنګ دی
مهال د توری دی ونګ دی
زلمو پر ننګ ځانونه مړه کړه
د پښتنا محکی ساته کړی

هم په غزنی هم په کابل راغی
مغل راغلی په تلوار دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
پر تنګ ولاړ د پښتنا سی
پر کلی کور باندی مغل راغی
د تیرو تورو ګزاروونه
پر کلی کور باندی مغل راغی
محکی او غرونه په سره کیږی
پر کلی کور باندی مغل راغی
سور غر په وینو د دوی رنګ دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
دښمن په غشیو مو پیده کړی
پر کلی باندی مغل راغی

نقل دی چه بابا هوتک د مغولو سره ډیر جنګونه وکړل او د ارغند او پوری خوا ته ی وشړل او هر کله به د اتغر او مرغی غبنلیو پر دوی یرغلونه کړل او په غرونو

مغول

(c) ketabton.com: The Digital Library

به مغول ننوتل بابا هوتک په سپین ږیري سوځري نه او یا کال وي په سنه ۷۴۰ هجري وفات سو

ذکر د کاشف اسرار شیخ ملکیار په د بابا هوتک

مشر زوی واو تر هغه پلار وروسته دی د قوم د مشرتابه بګړی په سر کړه نقل کا. ږي چه ملکیار بابا دیر غښتلی او قوتمند سړی و په جنګو کی به ئه لسو تنو سره بس و په هغه سنه چه بابا هوتک وفات سو ملکیار بابا د پنځه ویشتو کالو زلمی و هسی وایی چه ملکیار بابا د سیوری په لټو کی د یر پهلوان را تول کړل او هلته دی کاریز و ند و کښل او خپل زلمی ئ په کښتو کرنه و کماری مغول چه په دغو و دانیو غوبن سول پر سیوری ئ یرغل وکا او د ملکیار بابا سره ډیر سخت جنګونه وسول په دغو جنګو کښ د پښتنو ډیر وراني سوی او ځيني ولاړل مړ ئي او په وب ته ځني هم و ختنه والنزی خو اته هلته دی خپل زلمی سره یتول او بیا ئ راغلل مغول ئ وشړل او سیوری ئ بیا ودان کی

هسی نقل کا چه په سنه ۷۴۹ هجري کي په پسرلي ترنک د یر ډک سو په سختو نیزو او په یوه میاشت ئ چه ئونو نوخوړ او کړ غارمی غارې بهیدی ملکیار بابا چه د ترنک څنډو ته راغئ هسی سندره ئ وویلي

سندره د ملکیار بابا

ترنګ بهیږی، ترنګ بهیږی، غاړی ترغاړی زما زرګی خو ځیل لالی غواړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مړ وزده مړ وژده + د ترنګ مړ وده + خاوند د ربه + چه د مړګی مومی زما څپله مړ سوده

که نیژدی نیژدی + نیژد بیلتون دی + نزده نیژ ومړی + په ویرژ مړ لی په غم مړ بون دی

که اوږدی اوږدی + په زړه می اوږدی + د اوس به وچ کا + د ویر نیژ ونه بل د یر په زور دی

څمڅنه یو سه + سپینی سپو ږمیه + ور ته و وایه + چه ترنګ تال کړم ، ستا له خو لګیه

که څیږ و څیږو + او بو سوان کړی + بل ملګیار دی + پاته لیار دی + سو ب ی جانان

نقل کا چه ملګیار بابا دا سندری و ویلی د خاوند په قدرت ترنګ یو او بد لرګی مړ او یو او د لته د رود

دیوی څنډی او بلی څنډی په نلو او غږ د بڼ بند سو په ترنګ یو پل جوړ سو میار بابا هم

پر دی پل تیر سو او خپل مقصد ته واصل سو نقل کا چه یوه ورځ ملیار بابا

د خپل تره توخی کور ته ولاړ او د خپل تره زوی نور بابا یی ولید چه غښتی تیږه دا ملید څنګ پښتو

وکا چه تربوږه دا څکړی هغه ویل د معتولو په جګړو کی ستا ملاتړیم ملیار بابا دعا کړه ور ته

چه تربوږه تل سو یمن او سی وایی چه هر وقت به نور بابا په جګړو کی بری موند او ما ته ی د هیڅ

په یاد نه ده هسی نقل کا چه یوه ورځ د معتولو تاړاک پر سیوری راغی او هغه وخت

د ملیار بابا په کلا کی څوک نه و پیر ته له ښځمینو نور بابا چه خبر سو ژر ی ځان هغه کوت

ته ورساوه او په یوه تن ی مغوله شړل او ډیری مړه کړل دا قول د ملیار بابا د دعا برکت و

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خربنبون سړبنی رحمة الله علیه د پښتون بابا
د کسي د عبدالرشید بچی و خداوند تعالی ده ته ښکاره کمالات او کرامات ورکړي و د خدای
په عبادت به بخت و نقل کا چه د پلار په ژوندګی لا رخصت سوا و د خپلو اولاد و سره
راغي که کسي تخت غوري مرغن ته او کله به و لاړ د غندان غره ته او هلته به ی خدای تعالی
ستاید او ثمانځه او په کال کی به یو وار تلی د خپل تره بیټنی نیکه لید ته به ی کوله او پسله وفات
به ی هم زیارت ته ورتلی خربنبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیټنی نیکه زوی و لوی سو
او هغه وخت چه خربنبون د کسي له غره غندان ته راتلی نو اسماعیل بابا به ده سره د یر
و شړل سبی وای چه یو وقت خربنبون بابا او اسماعیل د سره بو او بیټنی نیکه په مخ کښی
ناست و د دوی کور و د کسي پر غره نو خربنبون د پلار او تره لخوا په تګ او رخصت
ماذون سو اسماعیل نیکه دا سی زاری وکړ لی

که یون دی یون دی + مخکلی بلیتون دی + له کسي غره تحٔ + ځی خربنبو ندی
که ورو ره ورو ره + خربنبون ورو ره + ته تجبلیتون کړی + زما و یر ته ګو ره
په ځی مرغی لر + تور ښا کرغی له + همزولی یا ته + ځه خه برغی لر
د خدای دیا ره + خربنبون یا ره + په بیر مو نکړی + زموږ کهول وا ره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې رېږي + يار مې بېلېږي + بياتون يې اور دی + ځان په سو ځېږي

نقل کا چه اسماعيل بابا خرښبون بابا هسې غبرګون وکاوه

څلوريځ د خرښبون بابا

بېلتانه نار مې وسوه په کور باندې
له خپلوالو به بېلېږم په سرو سترګو
اسماعيله ستا نا روح مې زړګي مړې کي
نه هېرېږي که مې بيا نه ستا يادي کي
څه څه په ارمد ديون مې دي و مخ کړه ته
ستا سي ياد بي وي لبس زېره وسځ ته

اخ يو هېرېږم په به شه وي لېبش په وړاندې
دواړه سترګي مې په ونيو دي شړماندې
بېلتانه خرښبون بيا له تا پردې کي
په چهره د وير به پرې سي زړه مړاندې
د يانه څوري به اچوم وترخ ته
که دا محکه غوړوند لول اشي لاندې باندې

نقل کا چه خرښبون بابا ولاړ په مرغه کې هيښت سو او هلته هم وفات سو په کال هجري
و سنه ۴۱۱ وروسته ي زامن هم په غوره مرغه کې او سيدله او د کاسي اولاد بيا ترته
ولاړه د کسي غره او پښين په لتوکي هيشته سول او د کند او زمند اولاد ونه خپاره
سول او ولاړل د ننګرهار او خيبر او پېښور لمتي ی ونيولی

ذکر د قدوة الواصلين مظهر تجليات الهي شيخ متي خليل غوريا خيل سرښني عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الرحمة الله الولي شيخ متي د شيخ عباس زوی و چه عباس د عمر او عمر د خليل زوی و خليل
د غور يا غوريا د کند ابن خرښبون زوی و چه حضرت سربني قدس الله سره له زامنو څخه و
زما پلار عليه الرحمة و ماته داسي نقل وکا چه د خرښبون عليه الرحمه مرگ په مرغه کی و
او اولادی هم په ارغسان او مرغه او پښين کی سره خپاره سول ځيني ورڅخه د
مذوب او کوږ ک غږه ته او امران او حسن د شيخ متي ورونه پر سغه غزه او سيدل
چه ورته د مشروړ په نامه مشهور سو د خواجه امران غرا وبي بي خالا د ده ی
خور په پښين کی وچه هوری ی زيارت دی يو بل ور وری و په گرمام کی شيخ دی
نقل کا چه شيخ متي قدس الله سره په کال هجري ۶۲۳ مړيد لی وا او په عمر د پنځه
شپيتو کالو د ترنک له سره ده پرغاړه وفات سو او پر سغه غونډی لوی شيخ دی چه
کلات بالدسی نقل کا چه پر سغه غونډی هيڅ اوبه نوی او بد لی له لی يښتا نه او لا ده
چه په دوبی دده لږيارت ته تلل د ترنک له دوده به ی اوبه ور سره وړلی يوه ورځ
شيخ محمد زهير دده مشر زوی دده په زيارت کی د ننه د ير تږی وکه ی نقل د متي بابا
له قبره سره نژدی او به را د غور ځيدی او هلته بها نده چينه پيدا سوه دا او به تر
اوس هم بهيږی او زائرين ځنی څښي نقل کا چه شيخ متي بابا لوی زاهد او عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پہ خاوندمین سرې ووده اولاد و لاړل او پہ پېښور او بډبنی کې ېشته سول او ہلته له دوی څخه لوی لوی ستانه راوتل شیخ زہیر د شیخ امران څخه روایت کا چه شیخ متی بابا لوی عالم او د دین مرشد و په غندان کې ې یو کتاب وکښلی چه نزم ی و د خدای بینه په دغه کتاب کې متی بابا خپل شعرونه ہم وکښل او د اسی مناجاتونه ی وویل چه د ہر د ونه ی وویلی کول دغه یو شعر بالخیله پلاړ او ریدلی و چه نقل ی کاندم

شعر

پرلویو غرو ہم په دښتو کې | په لوی سہار په نیمو شپو کې
په غاړه بوغ او په شپیلکو کې | یاد ویرژلو په شپیلو کې

ہتول ستا د یا د ناری سوری دی

داستا دیمی ننداری دی

جنډی زرغون له به بیدیا دی | د بربڼا خوانه یہ خنداد ی
تر نک چه خر دی په ژړادی | دا ہتول اغیز دیمی ستا دی

ہتوله ښکلا دی ستا له لاسه

ای د پاسوالو پاسه پاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که لمر سره ښاندې ی سپین دی | یا د سپوږمۍ ټنډې ورین دی
که غږدی ښکلی پر تمین دی | لکه هنداره مخ د سپین دی

ستا د ښکلا داپلوشه ده
دای یو سپکه ننداره ده

دلته لوی غرونه زرغونیږی | د شړونډو وږمې پکښې چلیږی
بوراوی شا وخوا کیږی | سترګی لیدو ته ی هیښیږی

لوی خاونده لتوادرته مې
تل د نړۍ په ښکلایده ی

خاوند ښکلی ستا جمال دی | ښکاره ی لوی پلو کمال دی
که ورځ که شپه که پیری کال دی | ستا د قدرت کمکی مثال دی

ستا دلو رونو یو رڼا ده
دلته په جوړه تماشا ده

زړه می دا ستا دینی کور دی | سوی د عشق په سوځنداور دی
رپی وتاته ستا پر لور دی | بیلدی هیڅ دی ورکړی پلور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د جمال په لیدو ښاد دی
که نه وی د غم رنځور برباد دی

په غرو کی ستا د عشق شیلکی دی | د دی نړی په عشق سیمی دی
که عنقا که وو که چنډ نړی دی | ستا د جمال خبری هر شی دی

چه پر دنیا می سترګی پری سوی
ستا د جمال په ننداری سوی

نه هسک نه مځکه وه تور تم و | تیاره خپره وه تول عدم و
نه ابلیس شی آدم و | ستا د جمال سو چه پیر تم و

چه سو هنګامه هنګامی دنیا سوه
ری خلق
د پنځ پر لوری ی رڼا سوه

زه چه څرګند پر دی دنیا سوم | د هنګلی ځه په تماشا سوم
ستا پر جمال باندی شیدا سوم | لیچلی ستی را حلا سوم

په ژړا ژړا م چه بیلتون دی
همه پردیسی بل می تون دی
ژی چاړ

وګړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګړیو ولې متي ژاړي | سوړې ئې اوري غاړې کالري
څه غواړې څه وايې څه بالمې | خپل قوت او کوم وکلي مزاړي

چو مني چه بیل سي ینمه خواسي
تلک دبن به لور رشه اسي

نقل کاوه سي چه د شیخ متي علیه الرحمة کتاب د خدای مینه به تل دده پر هدیره پروت وو او وګړیو به هغه پاره کي تبرک اوهر چا به ویل تو به ئې ژرمل هغه وقت چه مغول راغلل هغه کتاب ئې واخیست او ورو سته نسو څرګند ه چه څه سو

ذکر د جهان پهلوان امیر کروړ زوی د امیر پولاد سوري غوري نقل کا د بدة الواصلین شیخ کته متي زی غوریا خیل چه خپل کتاب لرغوني پښتانه کی چه دی نقل کا له تاریخ سوري څخه چه به بالشتان ی لیکلی او موندلی و شیخ کته علیه الرحمة هسې وایي چه په تاریخ سو کی راوړی چه امیر کروړ دامیر پولاد سوری زوی و چه په کال ۱۳۹ هجری د غور په مندیش کی امیر سو او جهان پهلوان ئې بالله وايي چه د غور کوټونه او د بالشتان او خیسار او تمران ماڼی ده په کوششک ئې نیول و نیول او د رسالت له تسهول ئی په خلافت کی ډیر لو ملګونه وکړل نقل کا چه امیر کروړ ډیر غښتلی او پهلوان و په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن له سلو جنګاورو سره جنګېدی څخه ئی نو کروړ بالله چه معنی ئی ده ځلمی او سخت وائی چه امیر کروړ به په دوبی زمین د زړه رکی و د هسته ئی مانی درلوده چه کهتت د مندیش پښان وا او په د نمه ځای کښی ښکاره کاوه او عشرت. تاریخ سوری کی راوړی چه د اامیران له تریو پښتون او بالشتان او بست کی وا او د هغه سوری نومی له اولاده دی چه د سهاک له پښته و امیر پولاد په هغه دعوت کی شریک و چه ابوالعباس سفاح د بنی امیه سره جګړه کړی له او ابو مسلم ئی هم مرستی وه. تاریخ سوری محمد ابن علی البستی داسی کښلی دی چه د عباسی دعوت په جنګو کی چه امیر کروړ له د میری سوبی وکړلی نو ئی دا بیتونه وویل چه ویارنه ئی بولی هغه دا دی په شیخ کته علیه الرحمة تاریخ سوری را نقل کړی دی

ویارنه د امیر کروړ جهان پهلوان

زه یم زمری پردی نړی ملا اتل نشته
بل په زابل نشته

په هند وسند و پر تخار او پر کابل نشته
لما اتل نشته

غشی د من می ځی بریښنا پر میرځمنو باندی
په ماتیدونو باندی

په ژوبله یونم پر غالم پر تښتیدونو باندی
لما اتل نشته

زما د بریو پرخول تا وېږی هسک په نمنځ و پیو یاړ | د آس لسو دی ځمکه ریږدی غرونه کا ندم لتاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرم ایوادونه اوجامه　لما اتل نشته

زما د توري تر شپول لاندي دي هرات و جروم
غرج و باميان و تخار بولي نوم زما په اودوم
زه پیژندویم پروم
لما اتل نشته

پر مېښو زما غشي لوني داړي دښمن راځنه
د جیرېو الرود پر ځندو ځم تښتي پلن راځنه
رپي نه سون راځنه
لما اتل نشته

د زرنج سوبه مي د توري بيخ سور وکړه
پیاداري مي لوی اوي د کول د سور ولېږه
سترمي تربور وکړه
لما اتل نشته

خپلو د گروه لور پیرزوینه لوم
دوی پیادینه ښه بامم ښه گروزنه لوم
تل ي ودنه لوم
لما اتل نشته

پر لوی غرو هي وينا ددوی نه یخنږي تال
نړی زما د نوم مي بولي پر درځ ستایوال
پور څو شپو میاشتو کال
لما اتل نشته

شیخ کته علیه الرحمة لتاریخ سوري نقل کا چه امیر کرور عادل او ضابط او د ښي وینا خاوند و ده به هر کله شعر ونه ویل پیکال ۱۵۴ سنه هجري د پوشنج پچنگو لښ مهسو د تهود د وروستي نهوي امير ناصر ایوادونه ضبط کړل او د غور او سور او بست او زمین داور پر محکو خاوند سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شیخ اسعد سوری علیه الرحمة

شیخ کته په کتاب کی د لرغونی پښتانه تاریخ سوری

سی نقل کا چه اسعد سوری پغور کی او سیدی او هلته د سوری خاندان پپادشاهی کی د یر عزتمند

و شیخ اسعد د محمد زوی و چه پکال سنه ۴۲۵ هجری په بغنین کښی وفات سو شیخ اسعد

علیه الرحمة د یر ښه اشعار ویل نقل کا چه سلطان محمود غازی پر غور باندی د امیر محمد سوری رحمة الله

علیه سره جګړه وکړه او په آهنګرانو کی ی محصور کا پدی وقت شیخ اسعد هم د آهنګرانو په

کوټ کی و هغه وخت چه سلطان محمود علیه الرحمة امیر محمد سوری و نیوا و بندی ی بوت غزنی ته

نو امیر محمد سوری په خورا زره وراو عادل او ضابطه امیر و له غرته د بند مر سو او شیخ اسعد

چه دوست و د امیر محمد سوری پر مرګ ی داسی ساندی وویلی په یوه بولله کی چه قصیده

په عربی ده

ولهٔ فی القصیده

د فلک لیچارو څه وکړه کوکار	زمولوی هر ګل چه خاندی په بهار
هر غوټول چه په بیدیا غوړیده وکا	ریژوی ی پاڼی کاندی نار پنار
د یر عزتمند د فلک څپیره شنډ کا	د یر سرونه کا تر خاورو لاندی زار
د والمن لسره غوڅول پریاسی مر سی	د بی ورتلو دینی توی کاندی خونخوار
په لیبرمدی زمری رپی ز نګلوکی	لا او کوبه ی ډاری تیر و جبار
هم ی عشتی سکنی ډال د ژو بلورو	رستمان ځنی څغلا کاندی بیدار

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ملاوې نکوي بري پغبنتليو
پيوه گرد بنت ي په ياسي لبر مه
څه تيري ته ظلم كاندي اي فلكه
پوير ته لولو نكړي پزړه لراړه
هيڅ روغي ي په زړه نشته ستا له څوره
له تيرېږي دي اوښي ثاڅي له ا وريجيو
نبه لاس واخلي لحور نبه لوري
نبه زړه وسوځوي په هيچا باندي
نبه وصل كړي يين لبل مينه
ستا له لاس دي په اته ژوبل نه گيروي كا
كله غوڅې كاندي مرا نوي وزړه گيو
كله تكي واچوي په ناخ وليو
كله غور ځوي واكمن له اورپلاز ولو
زموجدين ذره ولودن بيا و عشق ووتست
په سور ليو باندي وير په پوث لياسه

دا فلك سپر و كا څه كا بي گزار
نه ي عشق نه لندي وي نه ي سپار
ستا له لاس نه ي هيڅ گل بلبله خار
په نتليو او سوي د غم ناتار
بيلوي په ژړا ژړ يين ليار
چېي ژړ ي يو ورت وريت ستا له ښتار
نبه ملا كړي لبي وزلو له نزار
نبه په پوړي له گرد بنته له ملار
نبه درملي تپونه د افگار
په پلو ته تيپي زړه ونه يجار ځار
كله تير باسي وگري هو بنيار
كله شيري كړي گريوان دښمني چار
كله كښينوي پچاوروكي با دار
و دښو بلله په دې عشق هزار
محمد واكمن چه ولاړي پيل دار

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو وار سوا سپر پلاس د میر شمنو
په سماوي وو دان آهنګران و
د محمود د ژوبلو سره پلاس کښیوت
ټینګ ایسو لره قید مه بیده ده څکه
سر بزی ی عوره څاوری بهیره کا
پدی ویر د غور وګری تور ګمزی سول
ګوره څاځی رڼی او ښی لډک غزولو
نه هغه زر غا د غزولو د بید یاده
نه غښتول بیا زر غړ تېرزی بیلا سنو لو
نه له غرچه بیا راځي کاروان د مینګو
د پسرلی اوره توری اوښی تو بید
دا په څه چه محمد ولاړ له منزه یه
نه منګار یېرزی هغه سور د سور بلیتو
چه به نجلیو په ټخا پکی خندله
هغه غور په ویر ناتار د والمن کښیوست
لاس د مات سه ای فلک چه د وکا
اشتغال ی وکړ قبر له بلوار
په ټیکنه و پر درست جهان اوځار
چه غزنه ته ی باتلی په تلوار
سه ی والوتله سکته پر دی لار
د ز مر یو بیرکا یو کلدوی څوار
پدی ویر رڼا تیاره سوله د ښار
د اکر ډنګی سا ندی لی پښور بار
نده زرکیو پمسا ډی کمتر بار
نه بامي بیا مسیده کا په کهسار
نرا دروي غور ته بیا جوپي د ښار
مه غلړی به نیسان نکړی نثار
په ویرنه ی سرغور لټول سوګوار
نه ځلیږی هغه لمر پر دی دیار
چه به پیغلو کا اتن قطار قطار
هغه غور سو د جانډم غندی سوراسر
محمد غندی ژمری د مری ښي منکار

میرتی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین زرگی فلک ولی لا ولاړ ی — ای دغور غرونو پرتخه سنوی غبار

ځکه ولی پرېږدلو پېر لوزی — لاندی باندی سره وړک ﴿۲﴾ د اشعار

په زمری غندی واکمن ځی لجهان — په ټوټک نری په نری باندی قرار

مېخ پښتا ای محمده دغور لمی وی — په ښزی به ندوی ستا د عدل سار

ته پر ننګه وی ولاړ پښتنګ کښی مړ سوی — هم په ننګه دیه ننګه کا ځان بجار

که سوری د تېګ ویر کاندی دیر مسؤل — ۱ هم بو یاری ستا پښتوم ستا په تبار

پښتنت کښی د ده تون زموږ و اکمنه
هم پښتا دوی د یر لور د غفار

ذکر د بنکارندوی علیه الرحمة — په دغور و یوه سره پدی په شیخ کته متی زړ
رحمة الله علیه کښلی دی یکتاب لرغونی پښتانه کی چه پتاریخ سوری کی دی چه بنکارندو
بیشته دغور و او کله کله به پښتو ند اوبست کی هم ادسیدلی پلاری احمد نومید او
دغور دیره وزگره کو لتال و بنکارندوی د سلطان شهاب الدنیا والدین محمد سام شنسباک
بپادشاهی کی حضور او ددرباوی خاوند واو هغه وقت چه هغه سلطان پر هند یرغل کاوه
بنکارندوی چه شاعر او عالم سړی و هم د هغه سلطان په لښکر و کی واه هی
وایی چه بنکارندوی یمهالح کی د سلطان محمد سام او سلطان غیاث الدین غوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستایني قصیدي لري چه بوللي دي محمد ابن علي وايي په سبب کښي ماده دلوبللو غنت
کتاب وبیدي او ده هغه ځوځي دغه بولله چه د محمد سام علیه الرحمة ستاینه ده کښله

القصیدة فی المدح

پسرلي سکلو نکي بیا کړه سنګارونه
بیا ي ولونل په غړونو کي لالونه

مځکه شنه د بنو ند شنه مني شني سوي
طیلسان زمردي وا غوسته غرونه

دنیان مشاطي لاس د مجیدو دي
مرغلرو باندي وسکلل بنونه

د غېتو لو جنډي خاندي وریدي ته
زرغونو بنو کي ناڅي زلمي چرون

لکه ناوي چه سور تیک په تندي وکا
هسي وګانل غټو نو سره پسولون

مرغلري چه اوري د خونو لیه
پچلاسي سوه رانده خپاره د بنتون

زرغونو مځکو کي ځل کا لکه ستوري
چه پېر هسک باندي ځلیږي سپین ګلون

سیبني و اوري ویلیده کاندي بهیږي
لکه اوښي د یین په ګر بوانون

هر پلو رغي والي بهاند خاندي
له خو بنیه سرو هي له سینګرون

هر پلو د ګلو وبنم دي لونلي
تو ار اغله له ختنه کاروانون

د مسیح په پو د مړه روندون بیا موند
پسرلي مګر مسیح سو په پو کړون

له مړه وتا وروي آغلي ګاڼ راویوست
وچ بیدیا او غري کړل له جنتون

سري جاجي چه راشت کړ راشنګرو
ګیهځ چوني چه په بنا وکا بوعون

په

پهٔ بربنا چه بنغ د چو نیو نغوبه بیده سی
توا پخندی سره پیودی اشلکون

د زلما تا پی داغلی دی پر جنب یو
لکه پخلید غتمی کاندی مکیزون

د پو پلو مخ سورکړي پسرلی دی
یو د بل پخاره اچوی لاسون

د هندار و پهٔ څیر غرون سپین د رنګن دی
چه پړ اورو باندی ځل وکا لمرون

پخور ځنګ غور ځنګ لخولی ځګوند باسی
لکه شن باتی شنا کاندی سیندون

هند چونی پستا یه د جنډیو موږ سی
هند موږ سم د سلطان پښتون

د شنسب د کهالد ختلی لمر دی
د پسرلی پهٔ موود و دان لده رغون

د بندو او روی درست ایوا دور غونکړ
له قصداره تر دیبل ی یو لون

پزا بل چه د بری پر نیلی سپور سی
پلا هوری د میرانی ګزارون

نه یی شوکه مخ تدری د میر ثمنو
نهٔ ی ټوری تد تهنیګبری کلک داون

د اسلام د دین شهاب د نری لمر دی
نور ستهان ی کړ رنا به بچها درن

هره پلا چه دی پر هند وسند یر غل کا
رنوی توره نری پهٔ شهابون

پهٔ پسرلی چه ی تیزون پهٔ اتک وکا
غاره غاړه تری سو للدزیږون

نه به دلمی غندی رون ستوری پهٔ سک ځلی
که شه پور تد سی لغوره د یر میرون

نه به داوی جګرن د سیفیا پلو ری
نه به نری شوک د هند خپاره بنهرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څوک زلمی د غور سره راغونډ کا
يو څاوند شهاب الدين دی چې ی و کا
به جو پو جو پو جګړن ی هند ته ديون کا
ښن پسيند باندی تيريږی يرغل کاندی
څپان سيندی هم لړاړه ايلا يي کا
پيهر کال اتک دده بند راغلی کاندی
پښتو نخا ښکلی زلمی چه زغلی هند ته
زرغونی خنتی اغوستی وی دی مړه نو
برګيهځ چه لمر څرکيږی له خا تيځه
کله بريځروی له غرمه وی کله بر ملوی
د شهاب جګړن به نه کښينی لږ غلو
زمری کله کاږی ځان له بر غلګر يو
يا به جنګ کا د بريو رنګي پهنډ کی
يا به وران کا بود تو تو ن د بمبهو
پر ناوسی ته تل د دين شهاب

دداوسا توری به چړی کا غلون
په برلوری هر ايواد ته يرغلون
چه د غور باداربه پټ وکا زغلون
په پرتم ی زمری ږبرد ی په زنګلون
پر اوږ ووږی د غور بالو به اړون
غوړوی په ځنډو خپل پاسته سالون
لوآ غليد ښغلی کاندی اتهلون
بت به بيديا هم پسوللی وی ځانون
څو چه يو نا دلوبد يږيد تحنډون
که لرمل که لمر لويده له تر ملون
نه به پر پړدی دا زلمی ځپل پهيرون
څوی نکامات متيون و ريږون
يا به پريږدی هم پدی چار سرون
يا به لسبره کاندی يو بيو ايوادون
نوم د تل وه به دير به ښمز دلون

(c) ketabton.com: The Digital Library

خورا نه سی ستا پیغوره د هند لوی پر | څو چه نست کړی له نمری بود توتون

ستا پیژیر مه د خاوند لوی څښتن وی

سوړ نو ستا پرسته یونه څو چه یون

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زید السروانی البستی رحمة الله علیه

په لرغونی پښتانه کښي سي حکایت کا شیخ کته رحمة الله علیه چه ابو محمد هاشم د هلمند
په سروان په سنه ۲۲۳ هجری قدسي زیږید لی او په بست کی ی له علما او فصحا څخه
لوستنه وکړه او وروسته ور په عراق ی پلو طو دولو اشه څخه سمع وکړه او ابن خلاد
چه څرګند و په ابی العینا سره ی په بغداد کښي څو ونه تیر کړل او له هغه ی د عربی بلاغت
او اشعار ولوستل او په کال سنه ۲۹۴ هجری قدسی له عراق بیا راغی د ری کال وروسته
په بست کی وفات سو نقل کا چه ابو محمد په عربی او فارسی او پښتو شعرونه ویل او هغه وقت
چه د ده استاد ابن خلاد پیتر ګوړ وند سو نو ده به ی خدمت کا او د هغه څخه به ی خوابه
شعرونه په ادب کی د عربو او ویله ابو محمد عربی څخه په پښتو د خپل استاد دیر شعرونه هم
را ژباړلی دی ابن خلاد چه یو ظریف او ادیب سړی و بیوه شعری د هم ستایلی دی
او ابو محمد هغه شعر داسی په پښتو را اړولی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعر

ژه هم به دنیا کاندی چه ی وینه — د خاوند پلاس کښېنږد او درېمون
ژبور ور له ورځی دنیای اروی — د درېم خاوندان تړ ی پوی ه
که درېم ی ځنی ورک سوسی تلی — پر نړی ی پېخږو وی پیش ندو ن
که بدا ی سوځی ولولی خلق وایی — دا دنیا ده رښتیا ینه له رشتون
که بی ونږلی وویی رښتیا خبره — نور ووایی دا خو سوځی دی تیرون
بو درېم شندی په چاله لوید برخه — د درېم د خاوند برځای پرتمون
درېم ژبه ده له خوک ژبور پیږنی — ده وسله که خوک پکا نغی قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو یو کتاب کښلی و چه په هغه کښی د عربی اشعارو فصاحت او بلاغت بیان کړی وا و نوم ی و د سالو وږمه

ذکر د عارف ربانی سبحان الله الکین شیخ یتمن رحمة الله علیه زما پلار قدس الله سره لکتاب د بستان الاولیا، چه شیخ المشایخ بستان بړیځ کښلی دی یکال ۹۵۶ سنه هجری قدسی داسی نقل کا چه شیخ یتمن د شیخ کاکړ علیه الرحمة نږوی وځکه چه دی د غورېری خوا ته و لاړ او هلته ېیشت سو او خلق ی او لادا وس پکا کړد کښن

منشیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشمیری خو په اصل دوی دکاکړ اولاد دی او دیتمن رحمة الله علیه زاهد او عابد او ولی و نقل کا چه کاکړ بابا لاژوندی و دیتمن لغوره راغی او پیروب کښې دکاکړ بابا پیدوندی وکړه بیا و وی او په کجران کښې و او سید او د علاوالدین حسین شام پرمانه کښې وفات سو دیتمن بابا دغه شعرونه زما په رند بستان الاولیاء کښې نقل کول او ما لدې څخه واوریدل

شعر

گیهڅ زما دلبر څېره سوه — زما پرکور دوېرنا ره سوه

د بیلتون ورځ توره تیاره سوه

زغ سونا ځا په چه بیلتون راغی

زړه می لری ویرنی شین دی — پښتانه سره څخه ناورین دی

زړه غوټ له او ښو می سادین دی

پښول نو لیږم چه تا خوان راغی

نه به بیایم نه به بیا راسی — نه به تیاره شپه زما رڼا سی

نه به شتهي راته پیخلا سی

بیلیږی پیری ی او س دیوني غی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښمنتن پارېدی هیري نه کړی   آغلیه مخ چه پرېږدی یا نه کړی

او ربلدی پر ینبو دی وا نه کړی

پر ما د بل اور کړوون راغی

ذکر د کاشف اسرار عرفان شیخ بستان بړیڅ قدس الله سره العزیز   زما پلار علیه

الرحمة لقد ما ته روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بړیڅ و په سنوراوک ی کورو ده پلار

محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی وا او د سنوراوک راغی بلمندېر غاړه په یوه کوډله

کښ او سیدی او د خالق په عبادت بوخت و نقل کا شیخ بستان له پلاره ډیر فیض و موند

د په ځوانی ولاړه هندوستان ته او هلته په بېلو بېلو ښارو ګرزېدی او آثار د قدرت به ی

تماشا کول او هغه وقت چه وطن ته راغی په سنه ۹۹۸ هجری ی د اولیاء الله په بیان

کتاب د بستان الاولیاء ولیکښ او زما پلار رحمة الله علیه د هغه کتاب په سنوراوک

کښ د حسن خان بړیڅ په کور کښ لیدلی و چه په دی کتاب کښ شیخ بستان علیه الرحمة

د ډیرو پېغمبر اولیاء حالونه او کرامتونه او خوارق د عادات کښلی وو او ډیر ډیر

اشعار ی هم را نقل کړی و لسنو رو شاعرانو او ځینو شعرو څخه د هغه شعرو ما ځنی پلار

له خولي واوریدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه بدلی بولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر کړه پر ما — راسه ګذر کړه پر ما
دیني او دنیا زما زړه کې وریت په انګار کینا — بنې تارونار کینا
خود به ویلیږم چه مې زړه پر تا مفتون کینا — ځان مې زبون کینا
اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر کړه پر ما — راسه ګذر کړه پر ما
وکړه نظر زما پر حال چه پروت رنځور یمه تل — یو یم ناسور یمه تل
زړه مې څاڅي وینې سور یو بوخیل یمه تل — په اور ځلبل یمه تل
اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر کړه پر ما — راسه ګذر کړه پر ما
له درد سوز تل ناری او غلبلې وهمه — ګریوې سوځي وهمه
یو آن مې چیرې نه آرام نه تیکاو نه ویم — نه راحت کړنه ویم
اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر کړه پر ما — راسه ګذر کړه پر ما
د خوږ روز په لحال ته دې ای باد آګاه — یې د بې وزلو همراه
د خپل عزت پروی بستان ته کړه د مهر ښندې — کړې له ننا د ګوا ښنې

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر کړه پر ما
راسه ګذر کړه پر ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د امیرا لفقهی شیخ رضی لودی علیه الرحمة پلوه سره به دی چه کامران خان ابن سدو خان پښتونخوا کښې په ۱۰۳۸ سنه هجری قدسی علی صاحبها التحیة والصلوة والسلام یو کتاب وکیښ چه کلید کامرانی ئی نوم و بیدی کتاب کامران لکلی دی شیخ احمد ابن سعید اللودی چه په ۶۸۶ سنه هجری کښی لیکلی او نوم ئی اعلام اللوذعی فی اخبار اللودی دی هسی نقل کا چه شیخ رضی لودی د شیخ حمید لودی ورارہ و چه شیخ حمید سلطان پاچا سو نو ئی ضیل وراره پښتنخوا ته ولیږی چه خوښه خلق د اسلام دین ته را ولی شیخ رضی راغی دوه کال د کسی ټیږو وکړ نه ییه او د ملتیر ی دیر مخلوق مسلمان کړل نقل هسی کا نصر د شیخ حمید زوی چه سلطان کښی د ملاصدو لدا ستا څو سره کښیوست اولاده ئی څخه ئی د الحاد او اسماعیلی فرقی عقاید زده کړل او وگرځیدی د دوی په اعتقاد او ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نو ئی پر ځای نصر کښیوست او د الحاد ترویج ئی خوره کړی او قرامطه ئی را وستل شیخ رضی علیه الرحمة چه سو چه مسلمان د ځپل تر ورنصر ته ئی دا سی پاړکی وښلی او وائی ستوړی

پاړکی

دالحاد پلو ردی تر پیل	گروه دی زموږ و کوراوه
موږ رونلی په نه یار نه	تاپټور وبتوراد د
لرغون و لی گرد هیدلی	چه دی گو بنی ای اده

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخد گروه دی اوس آره کم   چه پلرودی رناوه
لودی شا پنا مه سپک سو   که سر ځو مو درناوه
لفر نه هویی له کهال   لودی نه یی پیه کاوه
زموږ رغاده شاله گروه   د ور ځلوی پډ سغاوه

شیخ احمد لودی هسی نقل کا چه لفر لودی هسی د شیخ رضی رحمة الله علیه عنر کوت دعا

دالحاد پیتور تورن سوهم   زه لرغون خو ملحد نه یم
زماد بنه هسی تورا کړل   نه ملحد یم دد بنه یم
له اسلام نه تر پلمه   تورانو تخنه پډ تر ملیه یم
گروه می سخد لرغونی دی   اوس هم کروه پلرغونه یم
داسلام پیرهسک په ظلم   د تورانو ته تیاره یم
دلودی نه وی سنتی یم   د حمید نه لودی کنهالد یم
تورانی د بنن چه وایی   زه لگروه پډ آره یم
دای تورتاسی دره هوی   زه هومن شاسی پډ تله یم
ده د بنو دیناوی مغزه   زه لودی یمه ځو زه یم

عفو الله الماضیین ورحمة الله علی الذین اعتصموا بحبل الله المتین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه

هسی نقل کا خواجه نعمت الله هروی تو رسنه ی پښتون افغانی کښی چه په دوران د جهانگیر پادشاه ی وکښلی چه شیخ عیسی په قوم مشوانی و او په دا لمری سکونت کا او د شیر شاه سوری په دوران کی ژوندی و هسی وایی چه شیر شاه ته خلقو وویل چه عیسی شراب خوری کا شیر شاه خلق وگمارل چه ولاړ سی او د شیخ شراب وویني چه را نغلل شیخ پخپل کورنا ست د صراحی او پیاله ورته پراته وه خوا پسی د پادشاه سړي چه راغی وی ویل ای شیخ په دی پیاله کښی څه خوری شیخ ویل را سه ته هم ی وخوره سړي چه صراحی . . . په پیاله کی شیدی را توی سوی ولاړه او د غه حقیقت ی پادشاه ته بیان کا نعمت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای په توحید کی به مشغول به پښتو او فارسی او هندوی ویله د پښتو یو شعری دا دی

پخپل کار کړی پخپل انکار کړی || کله با د زړه هم کله مي خوار کړی
تخو تادری په صفتو نو || کله مي نور کړی کله مي نار کړی

عیسی حیران دی په دی شیو نو
کله مي یار کړی کله اغیار کړی

حلیمی زا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښی نعمت الله رحمة الله علیه سی کښلی دی چه ملک بهلول د ملک کالا زوی و په هندوستان د سلطنت لوا سکه کړه او د ملک لودی طایفی تخت و ده پیری زمانی دی لودی تبر سلطنت ها پیهندر کښی ملک بهلول په سرهند د اسلام خان تر وفات را هسی استقلال وموند او تر جنګو پسی وروسته په دهلی خطبه او سکه و ویله پانی پت او لاهور او پانسی او حصار او ناګوری د ملتان تر ضبط و پوری و نیول او د هندوانو د راجه ګانو سره ی سخت جنګونه کړه او اته دیرش کاله ی په هندوستان سلطنت وکا او د یر عادل او عالم پادشاه و په کال ۸۹۴ هجری قدسی وفات سو لکه چه وایی

بهشت صد و نود و چهار رفت از عالم
خدیو ملک ستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تند د جلالی قصبه کی و او محمد رسول کلاتوال هوتک چلپل بیاض کښی هسی کښلی دی چه په هندوستان د برستی پموسم خلیل خان بیا نړی هسی رباعی انشا کړه او د سلطان بهلول پادشاه په محفه کښی و ویله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي

خمری اوریځ ژاړی له پاسه   کوله بوغ تا بیلتون له لاسه
یه سغدلونی کوه بیځول ستا   دا مرحبا کاستا زموږ هواس

سلطان بهلول رحمة الله علیه چه دا رباعي ولنغوږه په جواب ی دا رباعي سمدستي وویله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرعون کړم په درکړه راسه   ګوره اوریځ د داد له پاسه
خول می د عدل به درو روڼ دی   جهان بزیب موږ زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پټه خزانه کښلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان
ختک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجری پیدا شو او د افغان خزانې او غښتلی و
خوشحال بیګ خو کال په هندوستان بندی و او بیا له مغولو سره د یری جګړی کړی
او د اورنګزیب پاچا سره ی ترمرګه دښمنی وکړه او په دغو تاوکښې مرسو نقل
کا چه خوشحال خان بیګ د ختکو سرداری کړه او هم د ډیر زاغی ی درلود
چه لقول شاعران و او چنګه خوشحال بیګ هم د غزلو دیوان لرید چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي

څمری او ږیرۍ ژامې ی له پاس   کو یله بوغ تا بیلتون له لاس

په سعد لوني کو هر بیخول ستا   داهر حیا کاستا زمو به هواس

سلطان بهلول رحمة الله علیه په دا رباعي ولخو بره یجواب ی دا رباعي سمدستي وویله

رباعي د سلطان بهلو ل

ملک بزرعون کیرم په درکړه راس   ګوره او ږیرۍ د داد له پاس

خول می د عدل به درو رون دی   جهان بزیب بوی زما له لاس

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک په خپل بیاض کښي کښلي دي چه خوشحال بیګ د شهباز خان خټک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ کله هجري پیدا سو او دوا خان خوا مړی او غښتلی و خوشحال بیګ څو کال په هندوستان بندي و او بیا ی له مغلو سره ډیری جګړې وکړي او داورنګزیب پاچاه سره ی تر مرګه دښمني وکړه او په دغو تاوګښتي مرسو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د خټکو سرداري کړله او هم ډیر زلمی ی درلود چه لکه ول شاعران و او خپله خوشحال بیګ هم د غزلو دیوان لرینه چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه ډېر ښه دي او طلا طلا نهال هم په شعر وايي او قصايد هم ډېر نقل کا چه
خوشحال بېگ د مغلو په بند کښې و او په د رنتهبور کوټ بندي و پښتانه خټکان ولاړل
او د ی، هغه به یې خاني راویوست اورنگ زیب لښو پېغور خو چه دی چېل وطن
ته راورسېدی او هغه پادشاه سره ی جنګونه وکړل د خوشحال بېگ ولی اکوړه خوېږی
او هلته خټکان پراته دي پښتنو خوشحال بېگ عالم او شاعر ښه سړو روایت کا
چه خوشحالبېگ هدایه په فقه کښې په پښتو را واړوله او ډېر کتابونه ی وکښل
او په کال سنه ۱۱۰۰ هجري وفات سو محمد رسول هوتک پخپل بیاض د خان علیین
مکان داسی شعرونه کښلي دی چه زه ی هم پدي کتاب نقل کاندم

غزل

پکا ته کانه می سترگی په خاته شی — چه خبر دی درا تلو ته باندو شي
ته خو اوس لسانه ولاړی مرور شوی — دا څه یاری وهم گنده نه یزدی شي
چه دیدن د محبوب وکړمه تازه شم — لکه بنت چه باران سره اوبه شي
گوره تا را باندی کومی کودی وکړی — که په سینو د رڼی دره هم زړه څیری شي
پیارمان د هغه وقت یم دریغ دریغ — که دزنی سیب ی بیا د ما پخوله شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل یار د جدایی سبب کاروی
لکه روح چه له وجود بېواته شی

بخته بوبره مدد بیا راسره وکړه
چه پیغمبر کښنمی بیا تللی یار اوده شی

د خوشحال سلام پواره و خپو یار انو
کندی بیامی پلید و مرغه بند شی

ولها یضاً

که مسجد کوهی کندیر
واره یو دی نشته غیر

یومی بیا موند پهر څو کښ
چه می وکړ دزړه سیر

بند څای پسیر گرزم
چه تر منرسیږی طیر

خوشحال یو دینی خوشحال لدی
ورند ورے دی غیر و نزیږ

ومن رباعیاته رحمه الله

چه حرمناکه دی یا ترسنده وی
یاری له دوی وه ترلنده وی

د بد بیریږدی په ننگ بلا ته
بتر تر دانه شکم بنده وی

ولها یضاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښيار سمبيږد په ورمونو نړيا ته کا — ورمونه وايم که څوک مخ ړاته کا

محتاج د نورو نورو نغريو شي — سري چه خپله کټوه ماته کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه په قوم نورزی و روایت کا

دوست محمد کاکړ په خپل کتاب غرغښت نامه کښي کښلي دي چه زرغون خان د نورزاد
نورزی واو په کال ۸۹۱ سنه هجري مبارک ولاړ هرات ته او له سعد خان د عراق
د خراسان سفر وکا او د اوزبکو په جنګو کي زرغون ښه کاره ښه مېړانه وغيرت
په شيباني خان سيستان ته ورسيد نو زرغون خان له د سره بېلوند وکړل
په د اوزبکو لښکر ډير وهل دوست محمد کاکړ بسي نقل کا چه په ۹۱۲ سنه هجري
زه ولاړم هرات ته په کجران کښي مي د ملا ايوب تيمني نسخه د زرغون خان د
غزلو او شعرو ديوان وليد په اوراقي وپيشمير دري سوه بيت د دوست محمد کا
روايت دي چه زرغون خان ډير ضعيف سو او په ۹۲۱ سنه هجري په ډير اوت
کښي وفات سو دوست محمد کاکړ په خپله غرغښت نامه کښي دا لاندي دوه بيته چه
مثنوي د ساقي نامې دي د ده له ديوان د اشعارو نقل کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثنوی ساقی نامه

ساقی پیاله راکړه
مرور یار می پخلا کړه

اوبه توبې په لمبو کړه
اور می مریدی اوبو کړه

پسرلی سو غنچه گل کا
زلفی تاوی سنبل کا

بلبلان شور و فغان کا
کږدی په گلستان کا

زاهد و زړی صومعی تخته
شراب پیری میخانی تخته

هر سړی په میوست دی
دی بهار کی گلپرست دی

پر اغوستن سری منی دی
د عشق لو تنداری دی

جهان ټول سور او زرغون شو
ویچ راغه ښکلی گلګون شو

سړی ټول شور و شغب کا
یارانی کاندی طلب ه

بهار وقت د یارانی دی
ښه موسم د پیمانی دی

لږ ساقی پاڅه بهار دی
نن ژوندون سبا رفتار دی

دنیا پاته موږ بخوند
تور و خاورو کښی به لوند

پیمانه د ګډ ارمن کړه
بزم تود په پیاپی کړه

چه یو دم سمه آزاد — نا ښاد زړه می سینه ښاد
ساقی یا څه وخت د مل دی — پجوش کی خم د مل دی
وخت د میو د لیشو دی — د پیالو د ډکیدو دی
بغه څوک اوس د بیچوړی — چه ی جام تش و نسلو دی
مستان گرزی پیاغولیږ — مستی ګاندی پر غولیږ
لاس پلاس دی یارانی کا — یو په بل نانه ونخزی کا
مجنون وصل له لیلا دی — د جمال په تماشا
نه غمجن ستړه نه بلیتون سته — نه هجر نه څکر خوف سته
تر تاو لرزه مد را سه — ساقی یو کړی بجلا سه
ماته جام د ربل ولوړ دا — چه یو تش می د ک خور سه
او می بل د زړه یکو ر کړه — لسهر حیا هر څه ی لوز کړه
په بل څه نوی الفت دی — تو له مهر د محبت دی
هو ل اخلاص دی او صفا دی — تیاره ورکه سی رڼا دی
له زړه کم غش او دغل سی — جهان ټو له ګل و مل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي ستا مهر مطلوب دی تو بهار خلکو مرغوب دی
د ستا لوري پير زو نوی نو بهار به په څه بند وی
څو نه به نکار رنګ د ګلو بی مستیو بي له ملو
نه به بزم لشور تو دی ذر نغمي نه به سرود سی
جام به تش د آرزو سی ورک به مهر او پیر زو سی
نو ساقي پاڅه بهار دی بزم تا له امید وار دی
یاران ناست سرنګي ځلو دی ستا د جام په امید نوز دی
ته یم راسه عنایت کړه بزم تود د محبت کړه
سره ملو څخه ډک جام کړه د یارانو ی انجام کړه
چه سوری بزم سمي تو دی د زلالو غوږ وسرود سی
د جهان ویرو غم بیر کا یو دم بند په عشرت تیر کا
په په ځنګ کی موبلیتو ن دی لجهان سبا یون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکرد الله تعالی پیرحم لو مرد دوست محمد کاکړ علیه الرحمه   د بابړ خان زوی و چه د
کاکړ بابا د زیارت د پاره په کال سنه ۹۱۲ هجری ولاړ هرات ته او بیا چه راغی بیا دوب ته
په کال سنه ۹۲۹ هجری ی یو کتاب پښتو نظم کړ چه نوم ی دی غرغښت نامه د اکتاب
په ماولیدی شیرین بیتونه په مثنوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم
حکایات دی او لرشتینو خلقو ی روایات راجمع کړی دی دغه کتاب زما پلار
په لوه کښی مینده لی و او ز مونږ کرهول کښ موکو چینو او ز ډیو په سبق لوست
دوست محمد علیه الرحمه چخپل کتاب کښلی دی چه زما پلار بابړ خان هم یو کتاب مشعر
کښلی و چه نوم ی و تذکرهٔ غرغښت هغه وقت چه بابړ خان وفات سو او
زه پیرکور نه وم هو هغه کتاب ورک سوی و او بیا ضایع کړی زه چه راغلم
د خپل پلار په ماتم هسی ویرجن سوم لکه چه کتاب ورک و ما خو د هغه کتاب
خبری اوریدلی او په وارو وارو ویلی وی او هم می یو څه لا هغو تحفه پیاد وی
نو ما پر خدای تو کل وکا او هغه قصی او روایات می بیا په شعر وویل خدای
تعالی جل شانه دی زما پلار سحی مشکور کا   هسی وایی کښو کمی ددی
کتاب عفی الله عنه چه ما د غرغښت نامی تحفه دغه حکایت را نقل کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکایت له عزعنبت نامي

له ښيګڼو روايت دی هسې توله حکايت دی

نور محمد کاکړ راوی دی چه ئې فيض تل جاري دی

د ښيګڼو له خولې وايي چه عنبت ئې راته ښايي

چه کاکړ ښيګړ زاهد و لوی څښتن له تل عابد و

تل تر تل سي عبادت کا پر دی لياري رياضت کا

شپې ئې رڼې په لمانځه وې په ژړا و په ناډو وې

نه ئې خوب نه ئې خوراک و عبادت ئې ترونډ و زواک و

چه به کښينوست په لمانځه يا به کښينوت په ستاينه

ورځ ئې ټوله پقعده وه شپه ئې هم پوه سجده وه

تل ئې سير د لاهوت کا په يوه ګوله ئې قوت کا

غرق به تل په ذکر الله و هر سبا او هر بېګاه و

يو د شپې ئې عبادت کا پر ګناه ئې ندامت کا

سړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

منزلې پښتې سوې لا څو به　　په شپو شپوې دوی بستر
هیڅ خوب ی و لید گرانه　　په غرغښت ښېې بنها نه
وایې ای کاکړ ذ وبه　　لا خوب نه یمه ټیکځو یه
ستا قدم زما پر سر دی　　ماسوا کښ دی قرار دی
شپه وورځ دده لمانځه　　د شپې عبادت کړه
ولې پاته لا نور دی　　شپې او ورځې د یکور دی
خو جهاد د کړه پر تا فرض دی　　وا هم ستا د غاړې قرض دی
یوه ورځ جهاد افضل　　تر ملو کلو لمانځل
څوک چه تل لمنځ و روژه کا　　په جهاد بدې یو ورد کا
طرې شره د دین همدارکی　　بیا خدمت د خلق اهم دی
لا پاته دواړه د نیه　　ځان خبر کړه بند له دنیه
توره واخله مجاهد شه　　د لوی خدای د دین قاصد شه
د خدای نور پر جهان خور کړه　　دا خدمت دی پخان پور کړه

چه د ښېښو عبادت سی | ځان د خلاص له معصیت کی
چه له خوبه وېښ کاګر سو | دغزا پر خوا روان سو
زغره غول ئی آراسته کړل | دغزا عشق تیره کړل
هرات خوا ته په تلو تلو سو | د سلطان غیاث لملو سو
ویکړه هوری جهادونه | د سلطان مل شو پهلون
څو هوری تر دنیا تیر سو | دغازیانو پیتول شمیر سو
چه ئی هلته هم وفات سو | بلخ پیخاور و د هرات سو

میره هسی ژوندون کاندی
مری د خدای پر رضا باندی

ذکر د محبوب سبحان عبدالرحمان علیه الرحمه — محمد رسول هوتک علیه الرحمه

بحیثٔ بیاض کښی هسی کښلی دی چه عبدالرحمان بابا په قوم مهمند و او په پېښور ی ژوندون کا پلار ئی عبدالستار نومېدی او په بهادر کلی ی دیره وه عبدالرحمان بابا په سنه ۱۰۴۲ هجری پیدا سو او له ملا محمد یوسف یوسفزی ته ئی لوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکا او له مخه تحصیل د فقه او تصوف زده کړل او بیا ولاړ کوهاټ ته هلته ئې هم
سبقونه ولوستل او بیا عالم شو په ځوانۍ ئې دنیا پرېښوله او اکثر به په غرو گرزېده
او کله به ولاړ د هندوستان پر خوا او د خدای عبادت به ئې کاوه د دنیا په کار و به نه
مشغول کېده ئې عبدالرحمان بابا یو عالم ربانی او عابد سړی و او ډېر شعرونه ئې د خدای تعالی
جل جلاله په محبت کښې ویل او په پښتو کښې به رحمان بابا مشهور شو په ۱۱۱۸ سنه هجری
وفات شو خلق ئې تر اوس د پېښور په حصه کښې زیارتونه کا او د ده شعرونه لولي
د رحمان بابا د بیتو او غزلو دیوان مشهور او ډېر ډېر پیدا کېږی هسې وائي فقیر محمد
هوتک غفرالله ذنوبه په ظل الله پادشاه جهان شاه حسین کاتبان د استول او
له پېښوره ئې د عبدالرحمان بابا علیه الرحمه د دیوان نقلونه راوړل او په قندهار
کښې علما او زاهدو و کتل او اوس ډېر دی فقرا او د خدای دوستان د عبدالرحمان بابا
شعرونه ډېر لولي او خوښوي او عام خلق فالونه پر گوري حتی په پنجشنبه هم دا
کتاب ډېر وائي او خدای تعالی ده ده په دنیا کښې هسې برکت ایښی دی چه د هر خوږ ځمن
زړه دار و په کا او هر غریب او محتاج مستغنی کا زما پلار هسې نقل کا چه په
قندهار کښې د رافضی گرگین خان جور و ستم تر حد تېر ئې وکا او خلق د خدای هسې ځنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه عذاب سول چه سپېرګ څو بېښ سول نو دوی په کوکران کښی مغفور رحمانی برګزیده صمدانی
حاجی میرخان هوتک سنبالم خیل ته ورلاړل او له هغه‌دی چاره دکار طلب کړل او لټول و
او ویل هر دول چه دی ورپې هغه کړی هغه مغفور ریوه درځ ترما بنامه له لوړو پښتنو
خانانو او مشرانو سره مصلحت وکا او هیسی ترون وکا چه ظالمان مړه کړی او ځانونه
له جوره ظلمه وژغوری په پای کښی حاجی میرخان علیه الرحمه دویل راسی چه عبد الرحمان
بابا قدس سره هم ویو بیتو چه دده دیوانی خوص کاهی شروند و بیت

ز د مکتوب غندی په پټه خوله ګویایم	خاموشی څا ټیری کا تر غوغا څما
کښت د عشق په تو ده زمله امان چرګی	سمندر بو به چه زیست کا په اورا څما

دغه بیتونه ی ولوستل هغه مغفور حاجی اولس ته وویل چه د ظالمانو کار تمام دی
ما اوس د ستی خاموشی بهتره ده لقوله به په پټه خوله داکو ښن کړو چه ظالمان
رکسی چه مناسب وقت راسی نو به زه پرتاسی آبرغ وکړم هغه وقت باید تول تیار ریو
وظالمان له وطن وباسو نقل کا چه یوه میاشت وروسته جنت مکان حاجی میرخان
د اولس مشران او خانان راوبلل او په دما یجندی جرګه وکړله او لټولو پقرآن قسم
وکا چه دګرګین خان ظالم له جوره ځانونه خلاص کړی پر دی وقت بیا حاجی

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان مغفور لہ رحمان بابا تہ د ابیت ولو ستل بیت

په اسمان ئی رخ یت کړی پیساب و | خدای وما وته ښکاره کړ ی بغدم

چه رقیب راته ترلی په زنحیر و | تیل حبیب را بادی په امانت هم بیا

یو صحال ئی منت بار او مس رحمان | په صدقت کښی د خل شتکه دلو بیا

نقل کا یه د خدای په قدرت دغه ورځ پر اسمان اوریځ هم وه چه حاجی میر مرحوم

دا بیت ولوست سغدکړی لمر ښکاره سو اوریځ ی لرې شوه بسته سوه خلقو هم دغه

یو الٰهی مدد وکا نه ه او بیا لو جنت مکان حاجی میرخان ځانته وویل دادی د

خدای تعالی مهر او لطف هم زمونږ ملګری دی او س لو وقت دی چه توری ونیسو

وکا او کانون لره نجم وزغوره غدو په ۲۹ د ذیقعدة الحرام ۱۱۱۹

هجری او س قتول سول او د جنت مکان حاجی میر په مرد په قند بار ورستو کل

د پښتانه ی قتل مره کړل او س لو کاتب الحروف عفی الله لو بد عبد الرحمان

بابا شعرونه نقل کا

غزل

زه داسی دیوانه وجنون چاکړم | لرواج لره سوم بیرون چاکرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنو پسم چې د اجاري پما ټوک ه | لیونی د خیل شاه په افسون بیا لړم
لومړی ستړی کوم بانه لومد غمزه د | دوب هیڅ سندی ټکال بڅون بیا لړم
نوان توفیق نو د فتنو راتخه ندو | په فتنو د روستر ګو مفتون بیا کړم

رحمان هیڅ لیکلي شانه خبر نوم
په داسي نه زبون او محزون بیا کړم

ذکر د شیخ الصالح محمد صالح رحمة الله علیه سبی وایي کاتب ددې کتاب محمد چې ملا الله یار الوزی په تحفة صالح کښي کښلي دي چې شیخ محمد صالح لقوم الوزی د پر حلوک کښي او سیدی او عابد او عالم و چه وقت کي پند تیراوه او د خلق ارشادی کا نقل دی چې شاد بیګ خان د قندهار صوبدار شیخ محمد صالح د غوښت په کابل ته ولا په سی او هغه د حلقه ته فیض وړی او په تدریس د علومو طالبانو ته هدایت وما شیخ محمد صالح ورته وکښل چې مال د طمع د عزت نشته او په دنیا پسی نه ګرځم زما داسي منصب دی چې دنیا ما ته راسی نه چې زه ور پسی ځم دنیا پسی کوز ماعزت عوامو کي ما پرینږده او چې دنیا پسی چې مد مسافر کوه چې د غه خط ورسید شاه بیګ خان ووېل زما هم ستا عزت مقصود و نه دې عزتي سبی وایي محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملا الله یار د حضرت شیخ پیشامد و کېښ کتاب په تحفه صالحي نوم د پښتو کتاب کښې
د حضرت شیخ علیه الرحمه احوال او خبرې و کښلې او د ده د اشعارو یې پکښې ضبط کړل په دغه
تحفه دا غزل دی په شاه بیګ تذکره کښلی

غزل لشیخ محمد صالح

دیلي دیني فیض هر سبا وړم | بې هوده منت د ولي د دوز چا وړم
په اشنای د شمي نا شنا په پلاس کښېوت | رونږ ن زړه پکو ګل پتیلر پیما وړم
پر دنیا لده تېر ت شوک د دنیا کې | زه د عشق پیا زار و زار د عشق سودا وړم
دیلي لیدل د رب په بهانکې | خزانې که دي مل د جهان پشا وړم
کر پر تخت می د سلیمان سور کړي سرې | عاقبت خاورو ته بند عمل پیشوا وړم

بیلار عشق خوشحالي پر ما حرام
زه صالح که په خوله خوبې پرزه ژړا وړم

غزل و له ایضاً رحمه الله

په پرزه ی غنچې خرنه سې د چېشما نو | رونږ به نسې په دارو د لیبیا نو
په لوز ئن لرنځه خلاص پرزه رنځورو کې | داد زړه دارو بو په نکره حکیمانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر بعد چه حبیب دی هم طبیب دی | کارسازی ګاد خوارانو رنځورانو
هیڅ اثر ابا ندی نکاند عالمه | نه بدویل درو ګوهر د ناصحانو
نصیحت زړه خوارې ره نسته لوظ کړی | زړه می وړی په منګولو خوبرویانو

که صالح غندی د زړه په پرینو پایی
لوز دولت پر دنیا نسته طالبانو

ذکر د مقبول رباني علي سرور قدس سره الولی په تحفه صالح کښې سي راوړي چه شیخ علي سرور شاهو خیل لودي وچه د هندوستان پښتانو کې ډیره واو خاوند و د کراماتو او خوارق و چه خلق به هر کله ځني لیدل په مخزن افغاني کښې هم نعمت الله هسې وايي چه شیخ لوی لوی کرامات ښکاره کړل او خلق به وګړه هیدل په تحفه صالح کې راوړي چه شیخ بخپلو مریدانو ته هدایت کا او وعظ و نه او د سوالونو ابونه به ی ویل او د تصوف مشکلات به ی حل کول یو ورځ سوال ځني وسو چه پیس ترا هر لحظه مرګی رجعتی است مصطفی فرمود دنیا ساعتی است څه مقصد لري زموږ مرګ ورجعت کله دایم او مستمر دی او که دا مرګ ورجعت دایم او مستمر وي نو بیا د حیات بعد الممات متعدد سي او د تناسخیانو عقیده به سي ښه عارف رباني سي جواب ورکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ذات ماسوا دی له بلنه ذات د اسما ثابت دی او بدلن متحلل دی بیتی دایی
اَنتَ اَنتَ لا یُبلَیٰ فَاِنّ بِهِ نَکَ فِی التَّحَلُّل وَلیسَ عِندکَ مِنهُ خَبَرٌ فَانت وراء هذه الاشیا
دغه مرگ ورجعت بدنی دی نه ذاتی او هر کله چه تحلل وموند سابقه ذرات نوی پر ځای ور پرېږي
لاحقه ذرات او همدغه تجدد دی چه د دنیا عدم تحقق ثابتوی او همدغه چه مصطفی علیه السلام
وویل اَلدُّنیَا سَاعَةٌ رشتیا کوی په تحقیق صاحب کښ د عارف ربانی علی سر ورلودی اشعار
دی چه دا غزل ځنی را اخلم

غزل لعارف الربانی

محبت پیالہ می نوش کړه پیچ ازکی
درست وطن رانه دریاب شو بې دیدن
که زه مې شم هم لګور کرم سر پورته
لار می سر غوښتی د رقیب بېتیره تیغ می
زه ویار ملا ما ناست وېوله بلبه
گران بلبلونو به د مخو مینو وینه

د حق نور وینم پسترګو د ایاز کی
دید می منشی مګر خدای می سبب ساز کی
ناګهان چه می دلبر پوره تند آواز کی
هم بد څم که ملا دلبر غوښت په مهر وناز کی
په غماز د باری کا بنی د غم ساز کی
چه تل ناست وی په خرابات کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بې حساب
پاک الله د صورت تش بې مغز پیاز کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوبیمه خزانه په بیان د پښتو شاعرانو چه زموږ معاصرین دی غفرالله لهم

ذکر د انشای بزم آرای ملا باز توخی — ملا باز توخی په الغزکښې اوسی او په اصناف د اشعارو کښې استاد دی غزل او رباعي وایي او د شاعرانو ابازدی او زما په محمد هوتک یم همراز دی هلته چه قندهار ته راسی زموږ مجلس پیتو دوی او یاران دده له لطافت د طبع ممنون — ملا باز مبادی د علوم و لوستی او په فقه شریف کښې تیار دی له منطق او حکمت لولی او خپلو شاګردانو ته دی درس ورکوی د محند په ابتداء دځوانی تللی وا او پهند دستان ی له استادانو لوست کړی

لطیفه

هله له هلاست ملا باز راغی او په قندهار ښی زما میلمه سو دستی ما چرګ حلال ها او طعام می تیار په دسترخوان راغی ملا باز ښی شعر و وایه

شعر

بیرلو درومی زه ښی	د باز بر ضه یو چیچی دی
د باز ښه ږدی دغو خشنو	اوس می بس ا پیتیلی ورځ دی

ماثر جند سپین د دی هم حلال ها او د میلمه میلستیا تر می پوخ کا دا به له

د د ه مه بلو څه د د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله

راسه پر خنګ راسه لیلی ته می نږدې سه لدل ... بیمه نه رحم چه می ونه ټخي پخوبه زړه ګوره
راسه پر خنګ راسه لیلی ولې لما کړې بلیتون ... داستا لعمذ به زړګی دې پسېره وینو ګلګون
که هر څو ټسنتم نه پرېږدې می ستا د عشق شوا خون ... زه نخلا پسېرم لغمازه په لیږد نه پتیس
راسه پر خنګ راسه لیلی چه د پېرزه کم ملهم ... داستا په عشق کې می ترشا کا د دنیا داره غم
حساب کتاب بجا ګه می واره کا ستا مینې برهم ... لار و ر ترنسته چه د کښېنوم د رنو یکو کل
راسه پر خنګ راسه لیلی چه د پېرزه کم بوری ... کجل دره انځله د وارې ستر کې به زده م تری
لیدل به ستا د مخ کوم اندېښنې نکم بوزی ... پکار می نه دی ستا د مخ د جنت زیری ګل
راسه پر خنګ راسه لیلی چه سره وکړو خوالد ... پر تا مین یم بې لتا می نسته هیڅ اندېښنه

زه د غره باز د م تا بندي کړمه قفس کی پر شد
یو وار می خلاص که چه بیا زده کړم د وزر خپرول

ذکر د افضل المعاصرین ظل الله فی العالمین شاه حسین لازال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه حجمجاه ظل الله شاه حسین بنا لم خیل مرتا ... د معغفور جنت مکان حاجی
میرخان زوی د ... چه اوس پخوانی لښ پادشاهی ده اوپښتانه ی پیوري آ ... ښ
پادشاه عالم پناه په ۲۳ د ربیع الاول په ۱۱۲۴ سنه هجري ... ری لښ د کلات

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا سو څه وخت چې حاجي میرخان د بیت الله او اصفهان سفر وکا پادشاه ظل الله کوچنی و
او له اعلم علما ملا یار محمد هوتک څخه ی درس ولوست او تر دوو لسو ملو پوري د عمر ی
د فقه او تفسیر او منطق او د بلاغت کتب ولوستل او په قندهار کی له پلار ري مصالح
د امور سره کړل او په جنت مکان حاجي میرخان په ۲۸ د ذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجري په قندهار کښې وفات سو پادشاه ظل الله ثور لس کلن وا او د خپل مشر ورور شاه محمود
خان سره و میر عبدالعزیز چه د حاجي میرخان ورور و په لمړ گړ د ورور په قندهار کښ
مشر سو خو داوس رعایت ی کم کا څو په سنه ۱۱۲۹ هجري د شپې د نا سرنج له قصر له
بام خطا سو او را ولوید مړ سو د خپل عم تر مرگ وروسته میر محمود په قندهار کښ
پادشاه سو او د سیستان او کرمان پر خوا ی لښکر وکا په سنه ۱۱۳۵ هجري چه د
اصفهان د ضبط د پاره ولاړ په قندهار کښې خپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا او د قندهار او فراه پادشاهي تر غزني شاه حسین ته ور کړله او د لته لو غلجو ملکانو او
خانانو او مشرانو شاه حسین په خپله پادشاهي ومانه او خطبه او سکه ی په نامه د مبارک
جاري سوه شاه حسین ادام الله دولته د ډېر زور او مشهور پادشاه دی د رعایا
په دادرسي او د دادخواهانو فریاد اوري د ظالمانو لاس کوتاه دی او رعیت آرام دی

د پادشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاچا عالم پناه دربار کښې نور علما او صالحان لا ور لري افضل العلما ملا یار محمد هوتک
چه د پادشاه استاد دی لوی عالم دی په فقه کښې ئې کتاب مسایل ارکان خمسه کښلی
دی بل لوی عالم د دې عصر چه د پادشاه ظل الله تر ظل لاندې ژوند کا د قندهار د جامع
امام ملا محمد یونس توخی دی چه د ملا محمد اکبر فرزند دی او د علومو تدریس کا او کتاب
د جامع فرایض ئې کښلی دی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی دی چه
مدار المهام او صدر الافاضل دی او د پادشاه ظل الله کین لاس دی او د محمد چه د
پادشاه زوی دی استاد هم دی ملا زعفران په حکمت او ریاضی او طب کښې استاد دی
او ګلدستهٔ زعفرانی ئې په حکمت او طب کښې کښلی ده دا کتاب ما هم لیدلی دی او مطالعه کړه
پادشاه ظل الله شاه حسین په نجوم کښې ماهر دی او په ښو لو د ما لکو کښې ګړندی د
غلجو طوایف تر غزنی پوری د ده پادشاهي ده او په ابدالیو کې تر سیستان او هرات
حکم کا په ۱۱۳۸ هجری شاه حسین لښکر وکا او د بهادر خان په سالاری ئې
د شال او پوښ ولایت فتح کا او په کال ۱۱۳۹ ه پخپله پادشاه ظل الله تر
دیره جات فتح کړل او تر ګومل ئې ضبط کړل اوس پر دغو ټولو محلو د ده سکه روانه
ده او حکم ئې ساری پادشاه عالم پناه په ارګ کښې د قندهار سخه قصر چه نارنج باغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلند یېدو . په هغه ورځ دربار کا یکتب خانه کښې او په مجلس کښې علما جمع کېږي او شعرا او فضلا
لیتو لوی زه محمد هوتک کاتب د دی کتاب هم پدی مجلس کې یم او د پادشاه ظل الله اشعار
او ابیات پېغلام کاتب هم او کتاب د دیوان ی مرتب سوی دی کله په پښتو اشعار وایي
او کله فارسي شعر بی نو هم میل کا او کتاب ~~د دیوان~~ استاد العلما ملا یار محمد قندي قرات کا
په سهو و سقم یې زایل کا او د پادشاه په اشعارو کښې لږ سهو لیده شي او علمای رتول
په بلاغت او فصاحت قایل دي او سماع ته مایل هسې وایي محمد کاتب د دی کتاب
په یوه ورځ د پادشاه ظل الله په قصر کښې مجلس و او فضلا او علما سره راټول ناګاه ٭
حوال د سو په قاصد راغلی دی او پیغام یې لېږلی ځای راوړی ملا زعفران
د باندی وور په یو ګړی پس بیرته مجلس ته راغی او زیری د فتح د شال او ب ی
وکا او دا بیتونه یې عرض کړل

بیت

صین پادشاه د وځ ننداره کوري | چه یې فتح په بنګرو بروب و شال کا
دا زیری یې راوړی دی حضور ته | نو زعفران انعام پر سر زعفرانی شال کا

شاه عالم پناه ز زر زعفرانی شال ورکا او په دغه مجلس ی ټولو حاضرینو ته شالونه
ښیل او د پادشاه په انعام سربلند سول هسې وایي محمد کاتب د دی کتاب چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پاچا د جهان پناه اشخاص ډیر دی او ډیر دې ډیر ډیر زه ده د للند په غزل ... نمونه په ...
مجموعه د کلام امول ملوک صلام خان خوب

غزل شاه حسین دامت سلطنة

بېلتانه دی د غمو بېچاره مجبور کړی یم | په تیارو لی د هجران ی تیا دور کړی یم
بېلتانه دی هین او شکې د خیری کړی | تا د فکر په گرداب کښې تل غبور کړی یم
د فراق پری می مبیوت ومری تر | په جهان کښو ی رسوا که منصور کړی یم
په وصال دې ما هم نا ښا دیمه دلبری | د بېلتون فکر یزره کښې ناصبور کړی یم
د باغو عشق می وخوره پېځگر کښې | غمازانو په غمزو غمزو رنجور کړی یم

خلق یاد زما د عشق په لیونو کا
زه حسین محبت ستی مشهور کړی یم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان — سپی روایت کا زما تر بو ر رحمت بنوک
چه په ۱۳۱۰ هجری پېښور ته تلی وم ، هلته می پخپله کښې محمد یونس خان شاعر
شیوا بیان ولید او د ده اشعار می سماع کړل محمد یونس په د غه ال لوییږش من توان و
او په قوم موسی خیل و په پلار یې نور محمد خان له موسی خیو څخه د کسی و با به سره علم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او چیرمش او سید د محمد یونس په پېښور کښې علمونه او کتابونه ولوستل او په هغه وخت چه عبد الرحمان بابا ژوندی وو د هغه شاگرد سو او د شعر دیوان ئی جوړ کاچه ډېر غزل لري. د پخیر کښې معروف سو محمد یونس مهمان دوست او کریم سړی دی مسافرین ئې ... کښې پر ډېره اسې اوکړ شوک عالم او شاعر دده کره ورسي ډېر قدري کا او په عزت داري او میلمه نوازي کښې همت کا رحمت هوتک حکایت کاچه محمد یونس پخپله ډیره کښې ډېر باقدر کړم او ډېره درحی ماندوئل چه یو ... شپه ... او وزن ... ورپه ... دیوان ... زما عزت وکا او ډېره ورځ ... اشعار ... ... ل د هغه دوه غزل رحمت دده له دیوان ماته راوړل چه په دې کتاب کښې ئی ... ته ... تعالی د محمد یونس خان ژوندی او معزز ولري.

غزل

ږو ... ندو پیغمه باندی سر چا — کله بیا مونده شیرین وصل دلبر چا

... بت ... ستا د حسن روزی نوی — په دا حسن بلیه شمس وقمر ...

... یلدم ... خیل مهر رهبر نوی — راکاوه به د دلبر د نور خبر چا

... استاد زلفو بوی تر مشام شوی — دوباره به یاد وال مشکو عنبر چا

پو۱۵۱ر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پو وصال لیمی خونا به ستر کو ووری
په آسمان ئې اوريا سوځیږي لمر چیا

بیا بیسته ئیلی له منومي یکور پښ
څو جدا له مجنون نشي له بیر یا

جدایي بې حق وریږي له کنه بیره
چې نو شي دوصال شهد وشکر چیا

و لرم تدی کاروساره یونس
مقصود ځه دی مینه لی په هنر چیا

غزل وله ایضاً اطال الله عمره

شیرین یار رخا دوا په سترګو تورې کړي
چې د نور دستار نوی نه کور دی

په دنیا کښې چې بنیاد د اشنایي ده
بې هغه د جدایي پوری په دی

واویلا د عاشق له بیره سحره
لیونی عاشق ایزار نه بیدار وور دی

که بیدیږي ستا نظر زبان دکوم دی
ستا د حسن خبر علی لور یلو دی

د محنت جوری د درونده رباندی کښیبنو
خوار عاشق تر دراند بار رباندی نسمو دی

بادی بیم د نخند واوړ ته نر سیږي
هغه څوک چې ستا د عشق پر برق سوځی

چې د عشق څراغ ئې نوی یکوګل کښ
هغه نه په الله مرد د توتوی ګوردی

زه یونس چې ستا پیمینه کښې رسوا شوم
اوس په بیا رته چا رواته راته بیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

معمیاته بامم یوشی

خو چې نیمه شپه [illegible] دیوانی [illegible] حرام شد
د [illegible] محمد گل مسعود [illegible] روایت کا رحمت بوتله چې په دوران
دسفر [illegible] محمد [illegible] مسعود [illegible] محمد د د وییل سو چې [illegible] شا [illegible] داو [illegible]
[illegible] بدی ویلی او د یوه بدله د د [illegible] رحمت تر بور راننق کا چې [illegible] کا [illegible]

بدله

چې [illegible] پهٔ [illegible] بیل شو — اور [illegible] بل شو
[illegible] دی [illegible] بل شو — اور باندی بل شو
[illegible] — سوی په اور [illegible]
[illegible] سو [illegible] شو — اور باندی بل شو
[illegible] بنایست د [illegible] اور کی [illegible] — وریت دی پاو [illegible]
داسې [illegible] تا پور [illegible] بل شو — اور باندی بل شو
[illegible] خدای [illegible] محمد گل [illegible] — تا ته [illegible] تل [illegible]
[illegible] پواو [illegible] الله [illegible] شو — اور باندی بل شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر شعر الزمان عبدالقادر خان ختک چه د خوشحال خان ... نهم زوی دی نواب محمد افضل په
هسی روایت کا چه د خوشحال بدل مخصل ترمړه ییس عبدالقادر خان په سنه ۱۱۱۳ هجری کابل کی
لیدل شوی و چه د حیلو د قوم مخ الا ټل تدراغلی او دغا روانو د تیریدلو خبری ی، و بلکښ
پر خوا کولی وایی چه عبدالقادر خان مشتبلی او کړندی خان و د ختکو خانانی تابع و او د د
... په سنه ۱۰۶۱ هجری ۲۳ د جمادی الثانی واقع شوی و اوس چه د غه کتاب کوم ماته
نه د مشکلاره چه د اخان به وفات شوی وی له دی نه خو هسی لګیم چه وفات سوی بوی خدای چه
اوس ی چا د ثروتمانه خبرلری راکړی له بدمروی خدای دی، د تجنبی هسی وایی چه
عبدالقادر خان په هندوستان کښی هم عمرونه تیر کړه او هلته په نقشبندیه طریقت کښی د
سو متعبد او پارسا سړی و پخانی ... مشهور وب کښی افغان کا او لخدای به ی ترس ټا
عبدالقادر خان د شعر دیوان لری او د یوسف او زلیخا قصه ی په سنه ۱۱۱۲ هجری نظم
تصنیف نامه ی هم په پښتو ګلبلد او د شیخ مصلح الدین سعدی ګلستان ی په پښتو راواړه
په سنه ۱۱۱۵ ی یو بل کتاب نظم کا چه نوم ی دی حدیقه ختک د غه کتاب ما په سنه ۱۱۳۰
هجری له صدالزمان میها در خان و بید چه د مؤلف په دستخط و میها در خان دامت شوکه
هسی روایت کا چه په دیره ما د غه کتاب ... وموند چه دیو ختک لحښط کښی و نقل کا
چه عبدالقادر خان د طریقت نقشبندی کښی خلیفه هم او د پیر خلافت ی کا او د ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

رشادي کا شيخ رحماني سعدي لاهوري پخلا فت تاکلي و د عبد القادر خان شروند د بر
ذي نواب محمد انور د ده سلي غزلوند لکا بل راوړل ادس زه دلته له حديقه ختک نخه دده
يو څو شو وند نقل کا ندم

غزل

دريغ لوز غمونه ليري شولد د ل | يکبنر غم د خپل اشنا وي تل تل
شبنم وصل د گل پا مونده خاموش شو | تري محروم شوه چه شور کا ندي بلبل
بنده چه ژبه د قلم شوه په مجلس کبنر | شمع تا چه د خپل سوز قصد ويل
عاشق هيڅ نه دي جز د مشق لسوز | د النبه پري معشوقي ولگو ل
فانوس په پرده څراغ نه پټيږي | کري مخ په پلو پټ و ما ليدل
بيا تيم د پروانه په ږي ځان وسو | شمع او ر په تندي بل کړ گرزيدل

د رستمشيد د پيارو عبد القادر کسو
قد بي غمه په پالنگ باندي تحمل

غزل ولد ايضاً

شه خوښ د پا دشاهي په تخت ختلو | هيشه ي غم کوه د پر يو تلو
هر مي اوس کري پيغلو ورهي رډي | غافل مشه د ديو ستر گو د و تلو
پيشه ي جمشيد دل آزاري وي | د مغو محزن نوي د کتلو

څلاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای کړی چه زردوزه جامو کښې | چه غالب یې د عشق داسې

داجل د سوره تا تخت نالیهانې دی | چه هیڅ کوښ نه د تیرېږي سو

بخه زیږه عبدالله در چه مرده وی

یکو کل د ننه ندی د سا تلو

ومن رباعیاته

وقت د هجران و ومې لیدلې | یو څو بلبلې چه ژړې یې لې

خوارې خستړوی و یې ژړای | چه بې ګلونو و یا ئیسې لې

ذکر د صدر الاکابر دوران بهادر خان ادام الله بقاه پدې دوران بقدر مشهور دی په بهادری او توریالیوالی معروف د پادشاه ظل الله یاد ... او د بنګړو سا د شال او دوب کلاوی فتح تا او دیر دی ضبط کا د بری سمندی ځر خواتر چه کا هغه خای اخلی او بری یالرا ازل په سر ضد دی بقدر رکښې قوال خلق میړه او محتاجان او فقراء پکې هم او سخاوت مابره دی د جود لاس یې زر بخښ دی هر کله د غریبانو دستګیری کا پادشاه عالم پناه د شاه حسین یې په ډیر ښه کا او عوام یې په امیر الامرا یادکا خان عالیشان په علم کښې عالم دی او په اشعار بې نظیر شعرا او علماء په لاس د کرم پالی او هیڅ کله یې مجلس له لطایف خالی نه کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمله بني په دوران طاق دی او پابند نه په علما، تر حاتم دی بچه لسوره راصی علماء او شعرا سیلمه کا او دوی ته بند نی وه خالق تعالی د د اکریم دوران او حاتم زمان تر ډېره تروندی، سا تی آمین یارب العالمین بسی وایی کاتب الحروف محمد هوتک غفر الله د نوبه وستر عیوبه چې خان عالی مکان د دې کتاب دپاره لسخیلو اشعارو څخه ما ته یوه بدله راکړه چې د نقدي غنیت کوم چې کتاب له ذکر خیر د دی حاتم زمان خالی نوی او هر څوک چې ولولی د عاو ته وکا هغه بدله دا ده

بدله

بیلتون د زور دی تر لیمو می سهار سنم څاڅي
لکه شبنم څاڅي

د امرو یاقوت می یلمن کښې سته په غم څاڅي
په غم الم څاڅي

ګوره لیلی باران دا وښو ستا په چم څاڅي
څنګه په چم څاڅي

راغله لیلی په ښکلی خال څڅا په ګلو کوي
په سرو څنګلو کوي

سهار چې وزی سیل کا باغ په بلبلو کوي
ګل په اوربلو کوي

ملالی سترګی ی کا قد په ویر ژړلو کوي
زیب په کجلو کوي

د ژوبل زړه وینې په هر ګړی هر دم څاڅي
لکه شبنم څاڅي

منګلی ښکلی د باغ بلور محمد څڅا مه کوه
عاشق رسوا مکوه

وربیت سوی زړه می دی سپین پوزی خندا مکوه
راشه جفا مکوه

زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یم پتنګ تړلی د یوه ما جلبلا مه کوه | نور ظلم بیا مه کوه
یم ستا له عشقه لیونی پر ما ما تم ثاڅی | غم او الم ثاڅی

ذکر د شاعر حقیق ملا محمد صدیق پوپلزی

په ارغسان کی اوسی دیار محمد پوپلزی زوی دی او د دی زمانی ځوان شاعر دی په عمر درویشت کلن دی صرف ونحوی پر ملا محمد نور بریڅ ویلی دی په فقه او منطق هم پوهیږی کله په قندهار تدراسی کاتب الحروف ی وینی او مجلس ورسره کا عشق ځوان دی او زړه یی له لاسه ایستلی په خپل محبوب پسی ژاړی زاری کا ګریانی کا دردمن زړه لری او سترګی د اوښکو ډکی لری مینی پسی په اورسوی دی په لکوره کلی ورک وی سوزناکی بدلی لولی او کله په د ډنډا نو په ډله کښینی مجلس ژړوی او غمجن زړونه یی په خپلو نارو غلبلو سوځی زمانه د ده پر ځوانی افسوس وند کا او عشق ی جنون ته رسیدلی دی بالبداهه اشعار وایی او د زړه درد په سوده کوی یوه ورځ د کاتب الحروف پلو ورکښیناوه او ما ی د حال پوښتنه کوله د زړه یی خوا له کښیوت ژړل ی او دا بدله ی بالبداهه وویله

بدله

للګه بلبل چه بیله ګله بل ارمان نلری | هسی بی یاده بله بیله عاشقان نلری
په ژړا کاندم بیلیاره بل مطلب نلرم | چه هسی سور بیه پوهیږ بل سبب نلری

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې یاره نور څه نغواړمه نور مطلب نلرم — پر ته څوک مین سې بې له یاره بل ارمان نلري

تر تا په ځان قربانوم دا ای نیازمنده یاره — تل دې محوه ند ګلو مدا ای نیازمنده یاره

لسترګو او ښې تویوم دا ای نیازمنده یاره — زړه مې بې تا په یو ساعت د مه او توان نلري

که ته مې وژنې که یې پرېږدې اختیار خو تا ره دی — غم د پیدا شوي بېچاره خاص ما ره دی

زړه له دراغلی دی میلمه سبا بېګاره دی — د زړه لکور څخه تنګ په هیڅ هیڅ شان نلري

ذکر د برګزیده سبحاني ملا پیر محمد میاجي

ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مغفور زوی دی چه ملا سرور له میا فقیر الله صاحب څخه استفاضه کړې وه او ملا پیر محمد لخلد پلار د فیض و مونده د علیین مکان حاجي میرخان سره په کوکن ملګری و په د شاه ظل الله ورور شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړه ملا پیر محمد هم ی هلته وه خو بخت اولد النفاس میمون ی استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب مذهب ته را بولي نقل کا چه په اصفهان کښې میاجي صاحب له روافضو سره مباحثې کا او په دلایلو علمي دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه په اصفهان کښې دي هم ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغان ی لقب کا میاجي صاحب په علم اخلاق کښې یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ی نوم دی او بیهقه کتاب د عقایدو او اخلاقو بیان کا په بل کتاب هم لري چه القرایض في رد الروافض ی نوم دی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوقف الطریق کښې ی د احکایت کښلې دی چې زه ی له هغه کتاب د لنډ منتخب کاندم چې په دی کتاب کښې یادګار وی

حکایت

شیخ متی په خلیلی و — دی لا آره لوی ولی و

یو درېغ روان پرلار و — لوی ښجنتن په استغفار و

ګرده ذکر د غفار — یو شپه نو اوزګار

پردی لار وی تېر ګهتی — لاری ګڼکی وی په بیتی

د میری شپی راغی رویدار — چې ی صافه کړه لدلار

یو دهقان به آبیاری کړه — شپه په شپه به ی خواری کړه

ده به لید ستوره شپه — شیخ متی په زیار اخته

له صده به بیزار و — بتوله شپه به هم بیدار و

یو شپه را تېر له یار سو — شیخ متی ته پګفتار سو

ای د خدای رویدار څه کړی — دومره زور زحمت پر څه کړی

ته باداری د ولیالو — ته قدوه د صالحانو

ستا د رخاوری سر زدی — د هر چا کحل البصر دی

پښو ښوی ته بېخوابه — په زحمت په اضطراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکوی دلاری گټی | په دی مخاورو شه دی گټی
داسی دوی شیخ متی | د مولا لعشق هیبتی
په خدمت د خلق الله | یو گړی په یوه ساه

تر هر څه بهتر دی وروره
زده کړه دا خبره گوره

ذکر د شاعر خوږ گفتار الهیار افریدی عبدالعزیز کاکړ بهی روایت کا چه دا شاعر په موری کښی اوسی اوس د تخلو بیشتو کالو یعمر دی دیوان د شعر لری کلام ی شیرین دی لکه عسل ماندی عبدالعزیز کاکړ دغه غزل راکا په دی کتاب کښی ثبت سی

غزل

چه ستا پغم کښی بندیوان یم رابهر بد نشم | د بلیتون اوبنی تو یومه بی پر برید نشم
ب دی لتار د عشق لغیم کړه په زما حال ودینی | شنوډه بی بر وند عشق دی هیڅ پر برید نشم
مردی پروت یم د گدا پخیر نظر نکوی | کو مرمه یم بی نیازه یاره ستا نظر بد نشم
اوردی د مینی راندیل کا سیری وریت د کړ مدر | ستا د وصال په اوبو سوړ سوی خپیکر بد نشم
کډ جفا کاندی کدوفا پروت دی و در تد بیدی | ستا د دلبار دید محنکړ مه په یل در بد نشم

الهیار ولاړ دی په دلبار نظر دی خوایی لیلی
کمی هر څو ربتی شری ازه وړ مذربه نشم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د صدر دوران بابو جان بابي

دکرم خان بابي زوی دی په الغز کښې
اوسیدی هغه وخت چه حاجي میرخان علیین مکان په قندهار کښې د غلجیانو لښکر جات کا او
گرگین خان ئی واژه بابو جان بابي له کلات د غلجیو را وستل او له ماشوری د
قندهار سنار حصار دیئو او هغه وخت چه ئی گرگین خان مړ کا نو ئی په کلات کښې د حاجي میرخان
د خوا حکومت کاوه وایي محمد کاتب الحروف چه په کال سنه ۱۱۳۴ هجري چه شاه محمود پادشاه
د پاچا شاه دوران شاه حسین وزور لښکر وکاوه او اصفهان ته ئی د غلجیو عزیمت وکا
بابو جان بابي سره د غلجیو غښتلیو ځوانانو په دري زره تنه هوتک او توخي او ترکی او
ځنی الکوخیل راغلل قندهار ته او د شاه محمود سره ولاړل اصفهان ته په جنگو کښې بابو جان
بابي هسې میړانه وکا چه رستم دوران ئی هیر کا بابو جان د میا نجي صاحب شاگرد
مرید و او په سنه ۱۱۲۹ هجري ئی په مثنوی د شها او گلاب بخت قصه نظم کړه چه
پښتانه ئی نقل کا په مجلسو کښې دا کتاب قصص العاشقین نومیږی او سبلند مثنو
ړی په دغه کتاب کښې د عشق توصیف کا او هسې وایي

مثنوی عشق

عشق یو هسې تور بالی دی || چه پیر هر ځای ئی بری دی
د عشق اور هسې سوزان دی || چه سو ځلی ئی جهان دی
زړه بې عشقه کله زړه دی || چه بې عشقه زړه د مړه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ندی عشق پدیوه رنګ — کله صلح ګهی جنګ
پښتانه کا ندی مثل — چه دی خوږه تر شات عسل
چه یی عشقه سر کړه دی — لتښ یی مغز پولادو دی
زړه یی عشق پکار نوی — هم هر زړه سزاوار ندی
چه دعشق وکا خبری — کړی یخوږه داهر غړی

دیاکا نو عشق سزادی

امانت داد مولادی

کړد افصح دوران زیدی خان مهمند زیدی خان زوی دی دغیاث خان او دمسعود خان مهمند لمسی دی چه کلی دمهمندی پناهد بالاسی غیاث خان دحاجی میرخان علیین مکان همراز او ملګری و او زیدی خان ادس تکړه سړی او د آشنا یانو همباز او دعصاز شاعر دی دپاچا ظل الله پیخ کښی عزت لری او دشوکت او عظمت خاوند دی پر آشنایانو مهربان دی او د کاتب الحروف مجلسی دی اشعار یی خوانه دی او د بلاغت علوم یی لوستی دی په فقه او تفسیر او صرف و نحو کښی هم ښه او پوره لوست لری چه طالبانو ی حل د مشکلاتو کړی کا زیدی خان په سنه ۱۱۲۶ اصفهان ته ورلاړ او هلته یی دشاه محمود سره صحبتونه وکا بیا قندهار ته راغی دیو کتاب یی پشرح د حال او جنګو د حاجی میرخان او شاه محمود وکښلی دا کتاب

څلور

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلورزره بېتونه دي لوړم ي دي محمود نامه کله چه ي د پادشاه ظل الله پېنځ کښ
ولوست زر طلاوي صله ومونه له دې طبع کښې ي هسې جواد بيت پروت دي په سعد
صله ي بيوتو ورځي پر يارانو او آشنا يانو نثار کړه او ربېدي خان غزل او مثنوي
او رباعي پېچل ديوان کښ لري او محمود نامه ي هسې خوږ کتاب دي په اکثر بيتانو ند
ي مجلسو کښې لولي د گرگين خان گرجي د وژللو قصه او د اصفهان د فتوح تو نقلونه
لتول کښې ستد هسې واي محمد کاتب الحروف په مالد ربېدي خان هم په درخواست د کا
په په دي کتاب کښې د محمود نامې تحفه ديره برخه ثبت کانده م ربېدي خان هم ما ته
د کتاب يو باب را کا چه د گرگين خان د وژلو قصه ده او هغه ما دلته وکښل بتوفيق الله تعالى

مثنوي نقل له محمود نامه تحفه دي

په بيان د وژلو د گرگين خان او مدح وصفت د حاجي مير خان عليين مکان

اوس به تو تاته حکايت کړم د ښو ‖ خوږه روايت د گرگين خان د وژلو
په مير خان تللي اصفهان ته وند ‖ مخ ي مکې د پاک سبحان ته وند
پاچا ته ي عرض کړ تمول احوال د ښتون ‖ د گرگين ظلم به احوال د ښتون
پاچا و يل زه نشواي کولاي چاره ‖ د گرگين خان ظلم ستم د ياره
له دې معزول کړم قندهار به پريږدي ‖ جور و ستم او ضبط شعار به پريږدي

گرگین خو گرگ دی گرگ څو ظلم کوی — وینی تو وینه هم لیونه څیری
زه هم خایف یم چه بد تحکم گرگین — نا مسلمان دی ارمنی دی بیدین
نه چه اسلام کی لحاظ پابند گښیږی — نه نصرانی نه له عیسی بیزیږی
بیریږم زه چه خدای کړی قهر بکاره — د سلطنت بیړۍ نا کوسی تباه
میرخان ویل ای حسین پاچا وګوره — حال د حاکم او رعایا وګوره
ګرګ د ایلید کړه پر رمه سو ښبان — جور و ستم کاندی بیحده ګرګین خان
مونږ له طاقت نسته چه کړو بغاوتی — صبر په ظلم د ظالم ارمنی
دا ښلور م واردی را ځم سلطانه — عرض د ظالم له لاسه کړم سلطان
که دی پاچا نه کړی داد خواهی د مظلوم — ظالم حاکم کا ظلم دیر په محکوم
جور چه ډیر سی سلطنت سی برباد — د ظلم قصر پیښا بی بنیاد

عوبید الملک یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم

کافر کولای سلطنت سی مدام — که وکړی داد نو ی چا بر بیرا نام
مګر ظالم نو نسی کړای سلطنت — خالق رحیم دی ورکوی خلافت
پاچا ته چه زه ورځی وی پیهر و دات — د خدای عیال ګڼی په محکمه انسان
سلطان و اوره پښتی غوږ داوینا — مکړه ستم د خلق الله په هر چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستمګارو پای به راشي وي خراب — د ظلم اوری کا پخپله تراب
د مظلوم آه داسې کاري دی ګوره — چه اوری سنځي د ظالم تکوره
ملېږي به بلي کا د ظلم پکور — تولد به کاندی بېنوا پدی اور
ښايي ظالم چه رحم دکا پخپان — په ظالم خوار نکړي خپل ځان او جهان
سلطان ګوره پر ځان رحم وکړه — خپل کلي کور په جور مدورانغوره
یا پاچا ته هي دنیا وکړه میرخان — خو غوږ یې نه دواوریده ولړ یځان
ګرګین یې پر لېږه قندهار کې ظالم — نیئ کړ دفع لاس دده له عالم
ګرګی شپانه کا چه کړي خوار رعیت — د ګرګ پخپل څېری پظلم و وحشت
میرخان خو لېږي ولاړ حجاز له چه کړي — رسول د خدای ته پر زاری داد خواهي

داد خواهي د میرخان پحضور د سید الانس والجان

ولاړ یې د پیشی یې پیثرب کا فریاد — رسول د خدای ته په سو قوم برباد
ستا پر امت راغی د ظلم دوران — واوره رسوله د دی قوم فغان
پښتون خو ستا پر نامه ځان کړي فدا — ای خیر الناس واوره ته دی ندا
وژغوره دوی ته د ظالم له لاسه — ګرګین ملنځ د پښتون وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا پیامدد دی کلمه گوی پښتون — نه بسې بېځکه لتاندرا ستون

زړګ وژړوندون هو وا سلام دپاره — ستا د درباب ستا د سلام دپاره

مدعو کړه هیر خیرالوری رسول — فخر کونین نورالهدی رسول

او ننګی حی ثناحی پر درباریم ولاړ — قوم سو پاورد ظلم تر تولد لتاړ

یو ولد نظر وکړه پر مو بې په سو ورپ — وظالمانو ته تر تو بد یو پیر

ستا لطف و حضر دی شامل پر جهان — هر خراب زړه دی ستا په مهر ودان

لدستا نظر نوی خراب سو پښتون — پا ورد ظلم تورکباب سو پښتون

راغلم لدلیری ستا دربار ته نبی — ته می شفیع سه خدای غفار ته نبی

په پر پښتون قوم نازل کا رحمت — کړی ی خوندی (ناموس) بچنی مرحمت

لاس د ظالم ی لګر یوا ئی د الله — وچ سی د ظلم د ګند و خیر و ډ نپ

ست شرعیت سی ټینګ ټیټ د پښتون — ورک سی بیلدا وکم سی رنځ د پښتون

واعی دی سوال ولاړ د در ته سید — محتاج د تش ولږ نظر ته یمه

د قوم حال کړم در ته عرض یا ادب — ته ی با درر د کل عجم او عرب

بلید تا ملری پښتون نوا لګر — ته ی ملهم د خوږ د ورپ د پېرهر

و ترغوره زموږ نامه و ناموس لد بیداد — کړه بی ناموسو ظالمانو بر باد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر ئې دا چې ورته زمونږ حال وګورد | د ظالم ظلم بد احوال وګورد
ندی لتا شرم و حیا ستد نه | نه شرم کا مذی له عیسی ارمنی

عرض مې د حال وکا و تا ته پیشوا
بل څوک مو نشته خو الله پد نیا

خوب لیدل د حاجي میرخان چه ده لیده طیب کسبي او زیری د نجات له ظلمه

چه میرخان هم عرض کا حال د ظلم | هغه شپه مات سو توره د ال د ظلم
میرخان ئې خوب ولید صدیق اکبر | چه ورسره حضرت فاروق و عمر
وی ای مسکین بد بیری نور د غم ملګوه | قوم مې د خلاص سو ګورت ماتم مکوه
ولا پښد قوم ته دا زیری کړه زر | چه د ظالم سو کم نقصان او ضرر
پښتون به خدای له ظالم آزاد | نه بسی ننګ او ناموس ئې برباد
خدای به دا قوم کا په رحم وداد | قوم به ئې وینه مجاهد په جهان
تل به د خدای په بندګی کړی لوری | څول به ئې نکا مرید تلیه ور څوی
کلمه د خدای بوی جاری پا فواه | ورکوی د وی به په دی لاره کی ۱ ه
څوی طره وی د اسلام په بکړی | نه لیبی ورک نوم د دی قوم لښری

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری او ریدل د میرخان او فتوا اخستل له علماو

انزیری چه واوریده میرویس خان پیغام
خوبن سو د پیغو په پیغلی کلام

بیا ئی پیدا کړل علما د حرم
مفتی قاضی او هم پیشوا د حرم

حال ئی د ظلم د گرگین کا بیان
فتوا ئی وغوښته له دوی میرخان

ټول علما د دین فتوا ئی وکړه
هسی تحریر هسی انشا ئی وکړه

چه د ظالم د ظلم رفع روا
په تیر چه وی دی له اسلام سوا

حاجی میرخان راغی وطن ته بیا کال
قوم ئی ولیده ئی په ظلم پایمال

په تدبیر کښیوت چه ناموس وساتی
تنگه د قوم کا په ټینگه خوندی

مشران ئی ولیدل د قوم بیلا
ودوی ته ووی د حرم ماجرا

دعا او خوب او هم فتوا د عرب
قوم ئی کا د خان د بنو لپطلب

گرگین خبر سو چه میرخان څلوی
وی کتله چه افغان څکوی

ظلم ئی د بیر کا پر خوارانو د قوم
خان ئی کا گرگ د غمخوارانو د قوم

مشران ئی زاو ستل په صبر و په بند
منافقین ئی کړل له قوم سربند

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلحت د میرخان او قرآن کول د قوم او بیا وتړل د گرگین خان

حاجی میرخان وکا تدبیر مصلحت ... پښتانه لټول سول پنا موس او پت

ملو لو قرآن وکا په ځان کا خوندی ... له جور و ظلمه د ظالم ارمنی

سیدال ناصر او بابو جان و بابی ... یل بادرخان و د بادرو لمسی

میاجی هم راغی د میرخان پکومک ... یوسف را لټول کړل د سیوری هوتک

عزیز توریزی د دلارام پهلوان ... گلخان بابړ د بل و نور بریځ خان

راغی لفرو د الکو د حلب ک ... کا ی ځوانانو د لښکرو کومک

بل یحیی خان بل ی زوی محمد خان ... لټول سره یو سول پرکړی پر گرگین خان

یونس کاکړ وکا یرغل په گرگین ... پښتنو بو په پر گرجیانو نا ورین

گرگین ی مړ کا لټول کړچ سوکستان ... قوم کا خلاص له ظلم و جور غفار

قندهار و بنو حاجی میر پیهمت ... قوم ی لټول کا ورتی کړ نصیحت

په ظالم ومې اوس لو موږ سو و آزاد ... خالق دی نکا پښتون قوم برباد

پا پا ظالم دی موږ بی لو ټکا لښکر ... نا یی په وساتو ځانونه له شر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصفهان ډک وه له لښکرو د شاه
سبا به راشي په رګونو سپاه

نه به پښتون پرېږدي په مځکه د جهان
ورک به کا نوم ننګه نښان د افغان

دښمن قوي دی راشي که اتفاق
ځان مو چېچو کې پرې کاندي نفاق

قندهار کښې ئې راټول کړل خانان
ټول له د قوم اختیار دار مشران

هر قوم ورکړله ځوانان توریالي
ټول وغښتلي ننګیالي جنګیالي

شل زره بیج سول پنځه کې د ښار
ګرد ه ولاړ و د میرخان په ګفتار

میرخان اتفاق کا وپیش به یې مشر
قوم ئې وند ګډ زوی او کشر

په داسې کار و کا حاجي ګرندي
د پښتو ناموس ئې وکا خوندي

کال و یو سل نونس او زر پشمار
خلاص سو له ظلم د ګرګین قندهار

ذ ظلم پای دی هسې وران عالم
زړي له ظلمه څوک و دان عالم

ذ ظلم اوږه بل سي سوځي جهان
پکښې کباب سي ستمګر ظالمان

ظالم جفا کوي پر ځان نه په بل
وینی هر څوک سزا د خپل بد عمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د عالم کامل ملا محمد عادل بریڅ دا ملا صاحب یقوم بریڅ او عالم او متورع سړی دی خلقو ته د سبو لار ښوونه کا په ښوو او کښ اوسی او طالبانو ته درس کا د ده پلار ملا محمد فاضل هم ښه ملا و په روضه ربانی کتاب ی کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی په محاسن الصلوة ی نوم دی او د لمانځه مسایل او ثوابونه او د تارکینو عذابونه ئی پکښ کښلی دی دا یو څو بیتونه له هغه کتاب د لته رانقل کوم چه یادګار وی

بیت

هغه خلق عاصیان دی | چه په فرض کښی کاهلان دی
چه فرض نه کاندی قصدا | دوی بی شکه کافران دی
چه وای کریم نی زده ی نوی | که طعام خوری حیوانان دی
علم فرض پر هر سړی دی | چه فرض نه کا څه کسان دی
چه په قصد یوځل یی قضا کا | په دوزخ کی غاستان دی
خدای تیاره امان غواړم | له هغو چه فاجران دی

له هغو سره چی ګډ کا
چه خاص د ایمانداران دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شاعر شاطر محمد طاهر جریاڅی د محمد علی جریاڅی زوی دی

پیښور د کاندارئ کا د بنګالیو سوداګرئ لره او هلته ئې خوش طبع ځوان دی
طبع ئې هزل ته مایل ده او کله کله ښه اشعار هم وایي پکلو کالو هم ستنګ کښې
د پلار سره او سیدلی او هلته ئې له اکملو علماو څخه لوست وکا او علوم د بیځ
ئې زده کړل د کاتب الحروف سره آشنایي لري د کان ئې قامند لوغالانو مجلس ګاه دا
وی د یارانو سره خوش طبعي او ظرافت کا هسې وایي کاتب الحروف محمد هوتک چه
یوه ورځ ئې یو یار د کاندار ئې چه نوم ئې ده محمد عمر خان پقوم لودي ګاندری
په تقاضا د طبع لطیف لشاعرانو سره آشنایي کا او پخپله هم اشعار انشا کا محمد عمر خان
د محمد طاهر سره ظرافت کا او لطیفه نکات یو بل ته سره وایي محمد عمر وویل سر کا
د محمد طاهر سره مجلس او وینا هم خوږه ده اثر د مجلس نلیدلی کیږي او نه الصحبة
مؤثرة مصداق ښکاره کیږي په سبیل د هزل ئې دا قطعه په مجلس کښې وویله

قطعه

واي دا په صحبت کاندری | پو له بلد ډیر اثر
پکلو دی مصاحب سره | تا صحبت کړ مد خر

محمد طاهر چه طبع ظرافت پسند لري او هسې نکات بند ادا کا هسې قطعه په جواب انشا کا

مقطعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قطعه جوابیه

صحبت دیدار کا لگوره منکر نشي دا شر

قدر محمد بخدشي وي اوس انسان سولي بشر

محمد عمر خان پلټانت له محمد طاهر پوښتنه وکا چه ستا نوم طاهر دی خو مطهر ندی

محمد طاهر هسی بیت ووایه بیت

زه وځان و ته طاهر یم خو و تا ته مطهر

ذکر د عاشق پاکباز دانای راز ملا محمد ایاز نیازی دد نیا تارک دی او ډیر ډیر ډیر ریاضت کا او په طریقت کښې مریدی د میان عبدالحکیم قدس سره العزیز کړی ده هم یا صل د قندهار د بنا رساکن دی مگر په میاشتو ورکړی لکوره او سیاحت کا او په حضور د بزرگانو حاضریږی او ګوښه کښې په عبادت بخت وی نقل کا چه ملا محمد ایاز په شپو شپو ویښ وی او په ډیر د ښتو او غرو ګرځی ذکر کاندی او د خپل پیر دستگیر پر مخ راسی ژړا کا او هسی وینا کا چه تا د مظاهر و د جمال او کمال ملرم څکه نو ښتنم ملا محمد ایاز ښه آوازری او کا کله چه خپل اشعار یغنا سره لولی خلق ژړ یږی او دیوان د اشعار و وی ډیر ښتین دی او نکات عارفانه یکښې شته هسی روایت کا چه ملا محمد ایاز اکثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

یغرو کښې گرځېدې او دغرو وحشي او خونخوار حیوانات ده ته ضرر نه سوی ملا
عبدالحکیم چه دده شاګرد دی هسې وایي چه څو میاشتې مې استاد نزاعي کور ته
اوزه د ده پیتلا بش گرځیدم یغرو کښې یو ځای مې ولیدل د شرمښانو لو ګله چه ګرځي
او یو د بله سنګولي سره ایږی ماځان پټ کا او یغره کښې پټ پنهان سوم چه شرمښان
ورله ورپل هغه ځای ته ورغلم او ویلتدي محمد ایاز وموند چه پډراماندو خوب ویده و
او هغو وحشي حیوانانو هیڅ ضرر نه وو ورسولی بلکه وینښ سوی هم نه و ماچه لنخوب
وینښ کا او واقعه مې ورته بیان کا ده وویل هغه شپه چه د خدای په محبت ودان وي
د حیوانانو څخه بڼونه ورانېږي د حقیقي انسانیت مرتبې هسکه ده چه د حیوانیت
لاس ښکته نه سي او ګله نفس اماره چه د نفس مطمئنه تخت ته ښتي او فاني کیږي
هغسې هم د حیوانیت په دریاب کښې لاهو مخلوقات د انسانیت سره تکره نسي
کړای او لوړ مرتبې ته ښتي ملا محمد ایاز د شعر څونه دیوان لري او د ډیر ښه عارفانه
اشعار یې پکښې جمع کړي دي چه زه یې د هغه یو څو رباعي په بیان د عارفانه نکاتو
را نقل کاندم

رباعي

ره هغه دي چه لري د عرفان برخه | د هغه ښه ده په دنیا د انسان برخه
هغه زړه چه ندی هسې نه عرفان وي | ورې په زړونه کښې د ناپخه حیوان برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولہ

محبت د آب و خاک دی بی بنیاد | راسد ځلګړی د دنیا خون آباد
ګډ د زړه سپیت وی د خدای محبت | پر صحرا بدی بی کوره اوره بناد

ولہ

زړونه خوښ کړه دا نیکی ده د رښتیا | مکړه جفا باندی تیر نه جفا
د خدای کور مورانوه پر ستمو | د خدای کور و نګیډ زړه چه وی صفا

ولہ

چه د ځان پیغم اخته وی عاشق نه دی | هغه څوک د خدای دیني لایق نه دی
یا بد ځان یا بد جانان کا پرستند | څو کړ چه ځان ی نکا هیر نه صادق نه دی

ذکر د لوی واعظ ملا محمد حافظ بارکزی   دا عالم د محمد اکبر بارکزی زوی دی
چه پقندهار پهٔ کبنتند خوا کښی اوسی او علوم مروجه ی لوستی دی فقه کښی استاد دی
او پجامع ګانو کښی د جمعې پورځ وعظ کا نو پواعظ مشهور سوی دی کله کله
پخطبه کښی خپل اشعار هم وایی چه په نول نصیحت دی یو کتاب ی کنلی دی چه نوم
ی دی تحفهٔ واعظ او پدی کتاب ی د تقوا او زهد وعظونه کنلی او خلقو ته
ی امر په معروف او نهی منکر کړی دی محمد حافظ واعظ پر ښتیا ډیر مشهور دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه او لو یا لوی هیڅ کښي هم د خدای امر ښکاره وایي او بې پروا نکوي
پیر طریقت کښي د میان نور محمد صاحب مرید دی او تدریس کار د اعلامو د فقه په قندهار کښي
طالبان د علوم ی له مجلس فیض موهي او په حلقه د تدریس کاما جزوي دا وعظیه
بدله ماراوا چیښند او نقل می کړه له تحفه د اخلاقو څخه چه مسلمانان ی و لولي

بدله وعظیه

کم بخته مکړه په دنیا د و نګون
کدی ژړه عوازهي د جنت ګلون

کم بخته موږ یو مېلمانه په دنیا
وطن موږ ولي دی آخر ځو په ښتیا

هم بدېښند بل سي د اعلام په عقبا
نو له سره اودرکې پامان څانون

کم بخته مکوه حرام چه بد دی
چه کړی حرام سخه باطن کي دد دی

اعمال ی ما لتولد عقبا کي رد دی
په لویه ورځ به ی وی تور مخون

کم بخته مکوه حرص قرار سه
ښا د رب کوه صبور پکار سه

نو ښند د دین وره پیدی کار وبار سه
چه بې تو بنی پیدا سو دون

کم بخته مخه د حرام پر لوری
خدای به دو تانه په غضب و ګوری

کدکه ته نه په غوږ ای نیت نه بنی حوري
بی ځای امیر ده بې پروا یلون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د نصر الدین خان اندړ. نصر الدین خان د محمد زمان خان زوی دی چه پر زمانه کښې د پادشاه تیمور شاه حسین له غزنی راغی او یقیناً رښتاکن سو په مقتضا د طبع صافی یو څه مدت د صدر دوران بهادر خان ورسید او په ملک د ملازمانو د پادشاه ظل الله منسلک سو ځکه چه شجاعت او بهادری هی په طینت کښې وه نو په دلیر ورځو کی د پادشاه او بهادر خان عالیشان له څوا عزت د موند او د مستقیم طبعانو سره آشنا سو نصر الدین خان اندړ په سبب د اشعار روایي او زموږ د زمانې له موزونانو څخه کاندۀ سی دیوان د اشعار رو لری او نصر تخلص کا الحق چه نصر یې رزم او بزم د نصر خاوند دی او د یارانو او موزونانو په منځ کښې مقبول په دی کتاب دده یو د بدله په یادگار کاښم چه تحزاند د ده له یاد خالی نه وی

بدله د نصر الدین خان

د خوار عاشق ژړا مدام وی داشګار دنیا
کو وی په پټه خوله هم له عندی ګفتار دنیا

د خوار عاشق مدعا داده که ژړا کی نا
په ورښکاره خپله زیبا مخ دلربا کی نا

په چپل وصال کئ خوشحال محبوبا کی نا
بلبله لغوری همه عمر امیدوار دنیا

د دی حسینو په ژړه ځدای بلک په اوروون دی
په وتر پیښی دی خوار یده دیر څون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور به آرام په درسته شپه کاندی خوبون دی — پر مینانو هره شپه د غم ناتار د دنیا
د دی مینو پر زړه رب البني داغون دی — چه په ارمان د بنا پسته زیبا محزون دی
لڅرا کا او په نا ره پفر یادون دکا — هو چه عاشق سی د هغو کله قرار د دنیا
عاشقانو زړه مات کا تر غیب دنیا — هو په شپه بامدی پتری کله جو پېښ دنیا
په د وصال پامید هر عاشق اوسیږي دنیا — کدی دا نو ی ما عاشق هر ساعت بیمار دنیا
د مینانو وصال عین لوی اختر د دنیا — یو خوار نظر له چپل بخت مرور د دنیا
د بلیتون اور دی چه په سوی د رستخیز د دنیا — هیڅ نجو پېښ ی د بلیتون کاری پار د دنیا

ذکر د برگزیده احد ملا نور محمد غلجی مشهور دی په غلجی او په غلجو کښی توخی دی د ملا یار محمد زوی دی اوس په پښخوای کښ اوسی علوم شرعیه ویلی دی و تدریس کا په عمر دیر پوخ سړی دی اتیا کلن او د قندهار پښاو کښی پنجه کاله د خاندان عالیشان د حاجی میر خان د ارتینو او کوچنیو بچو نو استاد و او معو خذرا تو قه د سراپرده عصمت ی درس کا ملا نور محمد اشعار هم لری یو کتاب ی کښلی دی پنامه نافع مسلمین او په دی کتاب ی احکام شرعیه بیان کړی دی دا کتاب ی کښلی دی پنامه د پادشاه جمجاه شاه حسین او له معتبرو کتابو د فقه او اخلاق ی انتخاب کړی دی ملا نور محمد اوس په پښخوای کښی تدریس کا تخلص د شریف

او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بخاری شریف او هدایه او کنز او طریقهٔ محمدیه او نور مروجه کتب په تدریس لولی

دا نظم ورته دی په نصیحت کښی مخمس

نظم د نصیحت

ته مومن ژوندی پیدی یی سی زما یاره | ته ژړا فریاد کوه په ځو کو کاره
استغفار ته تو به کوه د ځان د پاره | ته هم ځای سا نه پناه عذاب لناره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

نه وتا ته یو وییی کړم زما ورو ره | په سهار بیداری کړه آخر وگوره
ابد ته سی پچیانکښی یا په اوره | چه ستا حال به په څه رنگی له گوره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

په هر وقت له مسلمان دلداری کړه | په درېیمه شپه کښی ډیره بیداری کړه
هم په ځپل صورت وژاړه هم زاری کړه | د ا ځپل ځان لکه حباب تری بیزاری کړه

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته دروغ الابلا مکړه دنیا کښی | داد زیان دی زما جان په عقبا کښی
ستا دیر سود دی درته وایم شرا کښی | گناهونه خلاصی ډیر دی په دعا کښی

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته د خدای لحکم مه غوړوه غاړه | نیک اخلاق کړه ته طلب د بدخوی واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضرع کړه ضیل صورت کړه وچه نا په | تر له خښتو ی جو پرسوی تن د یجا په

بیداری کړه پیښهار کښی زما دلداره

تدامید کړه و رحمت ته ځما جان | در رحمت دروازه خلاصه ده جانان

هر سهار رحمت نازل سی له اسمان | مغفرت پیښها رغواړه له رحمان

بیداری کړه پیښهار کښی زما دلداره

ذکر د شاعر ظریف حافظ عبداللطیف اڅکزی دا شاعر په مجمع کی د وفضلا سرامد دی او په ظرافت کی هم یا ځل د بوستان دی پلاری غلام محمد نومیدی قندهار ته راغی په ماشوم کښی او سید ی عبداللطیف لږ کوچینوالی تعلیم شروع وکړه قرآن شریف ی حفظ کا او ځکه چه طبع لطیف ی درلوده نو ی ډیر خوا ښه اشعار و ویل پشعر کی طبع ظرافت ته مایل ده خو بیا هم هسی قصی او حکایتو د نظم کا چه او رید و نکی عبرت حتی کا و پند و نصیحت دی په ظرافت کی مفید ورمونډ کا او هر کله مجلس دا اشنا یا نو په ظرافت د ده مسرور وی کاتب الحروف کله کله دی وینی او اشعاری اروی او س د ځلو بیښو کالو دی او سره د دی په عمری پوخ دی خود ځوانی مستی کا او مجلسیان ی په صحبت نشاط بیا موی پیچا لوکښ اشعار ارتجالاً لولی او قصی کا فقیر کاتب الحروف د غه یو قصه د ده ید ی نظر اند کښی نقل کا په کتاب له ظرافت

هم خالی نوی

تفنن

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقصد د سوي او د اوبن

عکوبږ ونیسي یار او دا داوبن او سوي مقصد سوه
یو سوي داوبن اشنا سو
یاری به ی کوله یو له بلی یارانه سوه
اوبن وویل چه سوی
بی تامی بنادی نسته ښیدا او وږ می پیابند سوه
تول عمري صحبت کا
شیبه ی بیلیتون نکا یو له بلی مرکه سوه
سوی و داوبن یکوور کی
مقصد بوی شروع کړه هر سهار تو بدغږ مد سوه
سوی تل مسلمید داوبن و
مخلوی سوه هسی تینګه په هر بری پند برمد سوه
اوبن هم عزت د سوی کا
دیار د زړه د یاره بد مقبوله نه بلمه سوه
یو ورو څ سوي یلتیا کړه
خپلوان ی راجر کړه د سوی تولد ملید سوه

خورا دیره خوږه سوه
بچه ی همرا سو
خورا خوږه مقصد سوه
ای زما یاره نیکخوی
خورا خوږه مقصد سوه
د سوی سری الفت کا
خورا خوږه مقصد سوه
ژوندون ی پسرور کی
خورا خوږه مقصد سوه
دوستی کی د پیر سپهوښ
خورا خوږه مقصد سوه
سا تی د ابروی کا
خورا خوږه مقصد سوه
د اوبن د یاري داکم
خورا خوږه مقصد سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبن راځي د سوي کور ته — یو غاړي ولید پور ته

وانګ په هي ثان وپچي نه ځاي یوه ګونره سوه — خوراخوبه وقصد سوه

راوړي ي خواره وه — یوڅه ده لږ وانبد وه

واتعولد په ي راوړلده اوبن یوه ګولد سوه — خوراخوبه وقصد سوه

اوبن وربي ولاړي کور ته — نختلدي سو پور ته

سریا نوی ځای نه درلودي لتولد شرمنده سوه — خوراخوبه وقصد سوه

سوریا نوجعیت کا — پاسوی ملامت کا

ول ستاود اوبن څدي په دوستي سره توده سوه — خوراخوبه وقصد سوه

په بسوي اشنا داوبن سی — باید په لږ پهوبن سی

داوبن دپاره بنایي په پیدا یو ماتدسوه — خوراخوبه وقصد سود

هرڅوک په یاراني کا — په پیل کا پیلچاني کا

هرڅا لدما سبد اشنایي او طریقه سوه — خوراخوبه وقصد سوه

په څوک ماسب لارکا — عبرت لدي ګفتار کا

لدچل تغزه سمد وهرڅا پند راوړه دکه سوه — خوراخوبه وقصد سوه

ه ه ه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د رستم دوران سپه‌سالار عالی‌تبار زبدة الزمان سیدال خان ناصر

محمد هوتک له الف خان ناصر روایت کا چه سیدال خان د ابدال خان زوی او
بابی زی ناصر دی په پلاری او سیدی پد د یله کښی چه دوازیځو ایسر یوځای
دی هغه وخت چه سلطان ملخی توخی استقلال وموند او له غزنی تر جلدک
ی حکومت کا نو بابی زی د ابدال خان سره راغلل او په اتغری سکونت وکا
ابوالخان د عادل خان توخی سره په هغه وخت له بیګلربیګی سره د قندهار چه د
صفوی پادشاه لخوا د جنګونه وکړل او ندی پریښو چه پر کلات حکومت وکا
سیدالخان په دتګلی پلار زوی و لیبخاوت او شجاعت زبده د روزګار رسو
او هغه وخت چه حاجی میرخان علیین مکان لقندهار کښی ګرګین خان بیګلربیګی
ووازه سیدال خان ناصر د پښتو د لښکرو سپه‌سالار واو د ن لوستلی وه علوم
مروجه لکه فقه تفسیر وفصاحت صرف ونحو او فارسی کتب چه د میرویس خان پیژونه
هکله د صفوی لښکر د قندهار د خلقو انتقام ته راغلل نو سیدال خان ناصر
د حاجی میرخان لخوا د پښتو سپه‌سالار و او څو واره ی د صفوی لښکر په ترهتاب
تیر و ورژل پدی لټو لو جنګو سیدالخان غالب او فاتح وا او پد دلاوری او شجاعت ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت وکا چه حاجي میرخان علیین مکان وفات سو نو سیدالخان عالیشان
وشاه محمود سپه سالار سو او پر اصفهان ئې یرغل وکا د صفویانو په جنګو پر لتو لو
میدانونو غالب او فاتح سو څو ئې اصفهان فتح کا او دښمنان ئې مقهور دک
نقل کا چه سیدال خان نامر په هغه وقت چه په جنګو ئې ګرفتاري نه وه
اوله حیص و بیص ئې فراغ و اشعاري ویل او د عشق سندرې ئې کښلې او س
چه په مهما تو د امور په اصفهان کښې بخت دی د شعر ویلو فرصت ئې نشته
او ورځې ئې تیرېږي په هسې جنګو چه رستم هم ځنې ډار کا د سیدال خان
له اشعارو څخه دغه بدله پیغزانده کښې کاښم چه دا کتاب د ده له ذکر خالي
نه وي او دا دی خان عالیشان بذکر منزین وی

بدله د سیدال خان عالي مکان

یار ماله هسې ګرانسو + را تیر تر ټول ایها نسو
ونه زړه ومنم پیغور ته + جهان قبول را ته جانان سو

وی زلفي دا اوږدې کړي   پیر څه د راضي کړي
سری اشرفي د په تندی باندې سپرې کړي + ګرزي په باغ کښې ګلونو ته نخرې کړي

په ادر دو سره هم یاره راته او ر تانه بوستانسو

یمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

مین چه اشنای کا شپیدۍ ورځ به کړیا ښی ۵

مشهور دوستمګاره خوشحال زیرون برخې کا + لنډی لری دور څیو د بانو عشق کاری ؟

پر هاری ګوره طوقه د دلبر د تیر نبان سو

مین پر لو یو غږو ځی مرغوره په نیمو شپو ځی

وزی او وطن وطن پرین دی پر پیو لو ځی + فریاد و ناری وکا ښیا ورین په غلیلو ځی

وصال ی نصیب نسو لوره زړه ډک په ارمان سو

ناری وهم عالمه دشپی تر صبحه ۳

ناتوان و بلیتون یم یوګرد نلرم دمه + بیتامی نفس نیږی راځه زما دزړه بنده

نظر پر ما غریب کړه چه تا خون می ستا بیځا نسو

شبنم پر ګلو ښکاری زما اښکی دا رنګ داری

خوناب ځی ستا لغمه زما په ځنګلی لاری لاری + تمام شپه لمر ښیره پټ د ایناری ناری

ښکاره سوه چه مجنون یم لیونتوب می اوس پیدا نسو

بوستان ښکلی ز بیا دی رنګین په او ښکو زما دی

دزړه پر هار ګلونه دی چه بلبل بتماشا دی + پیمبنه تی زړه و ښادوی ته دوای چیله دی

نیلی بیلتون یم زه سید اول امیر بیا نسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه برخه اند په بیان د هغو چه شعرونی ویلی دی

ذکر د عصمت بابا نازو توخی   هسې نقل کا چه نازو د سلطان ملخی توخی لور وه
چه تولد ئې په سنه ۱۰۶۱ هجری هغه کلای تر نژدی و چه تازی نومیږی سلطان ملخی
په هغه وقت د غزنی تر کلاک د اقوامو مشر و او په استقلال ئې حکومت کا معارض
او ساری ئې نه لود او نازو په کوچنی والی له میرمنو د پښتنو او سپین بږیرو علما و فتحه لوست
وکا او میره مخی، ارتینه وه چه نا هیندی میرانی او شجاعت او سخاوت تذکیران و
روایت دی له لقدر راو یا نو چه سلطان ملخی و سور غره قد نژدی په جنگ کښی و مړ
او حاجی عادل چه د نازو ورور و د پلار پانتقام نجنگ تر ولاړ کلا او کوری نازو
تر پرینبو او پهغه وقت نازو توره پیدا کړه او د جنگ لیوتو انا نو سره ئی
کور او کلا له تا پاک د د ښمنانو وساتل ماته ضبل پلار حکایت کا چه نازو انا
په پیلمیتیا او غریبانو مسافرانو چه پالنه مشهوره ده او هر وقت چه پیدا ژمی بدد
مسافرانو قافلی راغلی د نازو پیر کلای اول په سوه سوه پیلماه بدی روز ل
او دوی تری دودی ورکوله پچاچه مدکالی ندر لود لباس ئی ورکاوه
او سخاوت نوم ئی له ضبر ترکو سانه چپور سو نازو پچبا له د بنالم نحا ن

پاړشنه

هوتک وه په دکرم خان زوی واو دهوتکو بنالم خیل چه سن وریځ پادشاهی دقندهار او
اصفهان ددوی وه لدی شجرې طیبه څخه دی او نازو څلور زامن درلود چه مشری
حاجی میرخان او نور عبدالعزیز خان او یحیی خان او عبدالقادر خان دی
بیبی روایت کا محمد کاتب الحروف لنځکی پلاره چه نازو انا عابده صالحه متقیه وه او خپلو
زامنو ته یی په تول عمر په ادو اسعد شیدی ورکړی او چه علیین مکان حاجی میرخان
تولد سو خوب یی ولید چه شیخ بیټنی رحمة الله علیه ورته وایی دا زوی بند تربیت
کړه چه لوی سی لوی کارون بهٔ وکا او بیزیارت دبیت الله بحیات مشرف کا او له نسل
به یی پیدا سی پادشاهان چه دین بهٔ رواج ورکا نو حاجی میرخان په وزیرید مورکی
پیدا یانت او عبادت سره لوی سو او ددین فرایض یی په تول پرادوم کال ورسنوول
او هر کله به یی ده ته نصیحت کا چه زوید دشیخ بیټنی رحمة الله علیه قدس الله سره په قول ستا په
بښو کی لوی کارونه نو چه لوی شی دخدای عبادت او دخلقو خدمت کړه تر
خدای پیدا کړی دی دی دپاره چه لوی کارون ترسره کړی او خلق الله په خدمت
ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان به هر وقت ویل چه
زما مور ماته دغو یو کارو دکولو وصیت وکا زه بابه هسی کارون وکړم چه په
سنه ۱۱۲۰ هجری کی توسم د ظالمانو له ظلمه [illegible] روره نوی مسجد دشکر وکړه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای د ابخند کار و چه ماته مور سپارلی وا او وصیت ی کړی و د اخو ستا د عبادو
او بنه ګانو خدمت و چه ماتر سره کا زما پلار هسی وویل چه نازو انا علاوه پر سخاوت
او شجاعت او عبادت ته بسی ارتیند وه چه د خدای تعالی فخر . پښناجات ی ډیر
اشعار ویل او یو دیوان ی درلود چه د د زړه بستو ندیکښی وه او سلیقه ی سند لکاف
اداکړی او داسی ی ویلی و چه نارینه ی هم فیسی ویلاک او د غه رباعی چه د نازو
انا ده ماند خپله پلار او د بیدلی وه الحق چه ښه رباعی ده

رباعی

سحرګړه وه د نرګس لیمه لانده — څاڅکی څاڅکی ی لسترګو څڅیده
ماوېل څه دی کښلی ګلو ولی ژاړی — ده وېل ژوندی دی یوه خوله خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

ګوهر د رشهوار عصمت حلیمه حافظه . حلیمه د خان علیین مکان خوشحال خان
ختک لور وه چه د عبدالله درخان ختک سره واده شوی کیده زما پلار هسی روایت کا
چه زه بنو ته د لاریس پیښه وخت دا پښتنه ژوندی وه او د خپل پلار په ژوندی
روچه علوم و لوستل او بیا د شیخ سعدی لاهوری رحمة الله علیه مریده سوه او
هغه پلار ی عبدالقادر خان په لاس ی بیعت د کا چه هغه هم د شیخ دوران

خلیفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه و روایت کا چه حلیمه بی بی فاضله او عارفه ښځه ده او په سراپرده
د عصمت ناسته ده میره ی مذی کړی او د خالق عبادت کا او د خپل د رور عبدالقادر
خان ملګور کښی لوړو ښځو ته لوستل کا او قرآن عظیم ی هم پیاد دی زما پلار وویل
چه حلیمه بی بی په پښتو ښه اشعار هم وایی او په خپل عصر سرامد اقران ده
او موزونان د پښتو ی اشعار خوښوی د تصوف او طریقت کتب ی ټول
لوستلی دی او هسی وایی چه مشکلات د مثنوی شریف او مکتوبات د حضرت
امام ربانی قدس سره حل کوی د حلیمی په اشعار وکښی مجازی عشق ورښکاری
بلکه ټول شعرونه ی د حقیقت پرلاردی او د محبوب حقیقی صفت کا د غه
یوه غزل ی زما پلار ما ته وویل چه پخزانه کښی د اخلوم رحمة الله علیها

غزل

داشنای لفکر خوښه هسی شان شوم | ښه هیب م چه ممتاز که فورجهان شوم
چه ی کړمه متا پښه سرفرازه | تنا خواند پخو ښګه دریجان شوم
چه مجازی دایاز ولاړی لز ړه مه | سربلند د تر محمود غزنوی سلطان شوم
وهر چاوته چه ګورم واړه دی دی | د جمال په ننداروی شادمان شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیر فکر می لزړه ندرا بهر شو | پر خلیل د پر عدو باندی یکسان شوم

حلیمی دغم از غمه زیات لحد شو

چه دی بیل بیا ره نکایه گمان شوم

ذکر د عارفه کامله بی بی نیکبخته داعصمت پناه او عارفه د الله د شیخ الله داد لور وه په قوم مموزی په پدا شتغر کښی کورنی او پلار ئیکد دښمن زیو مرشدان وه هسی وایی کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کا چه شیخ امام الدین خلیل غوریا خیل په خپل کتاب اولیای افغان هسی کښلی دی چه شیخ الله داد لوی ولی وا او لوری نیکبخته چه په تحقیقت هم نیکبخته عارفه نیکبخته وه علوم دینی ئی ولوستل او په ریاضت او عبادت د خدای عمر تیر کا په سنه ۹۵۱ هجری په حباله د نکاح شرعی د شیخ قدس الله سره راغله چه د خواجه محمد زاهد خلیل متی نزی زوی وا او عارفه د خدای و په سنه ۹۵۶ له بطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان په بدنی بنر پیدا سو او دا شیخ په معرفت د خدای شهرت وکا چه په هند او پښتونخوا مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دی عرفا له اولاد د دی او دی کتاب د اولیای افغان هسی کاږی چه بی بی نیکبخته په د خدای عارفه او راجعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زمانې ده یو کتاب ی کښلی دی چې نوم ی دی ارشاد الفقرا او پہ دی کتاب
ی هسې نصیحتونہ لیکلي شعر ویلي دی، پہ فقرا او عباد الله ته مفید دی دا کتاب
پہ ملکہ ۹۶۹ هجري تمام سوی دی او زما پلاری نسخہ لیدلی وه پہ بنو کښې
هغه وقت چې دی تللی و پسی د هغه ځای د غه شعرونه له هغه کتاب زما
د پلار پیاد وه پہ ما د لیره ځنی نقل کړل چې کتاب می پیدا کړ د عارفه دوران
رنګین وی

مثنوی پہ نصیحت کښی

پرېږه بنا دښتي ای مومنه	ظاهر په باطن سپین
ظاهر زهد په اخلاص کړه	پرېږه تینګ شه له یقین
شکر صبر پر هر حال کړه	خودنمای مشه خودبین
مشه وروح به پرې راځي	که خبر شي له سجین
سجین ځای د خودنمای	د بې نماز او دبې دین
له هغه ځا امان راکی	یا الله العالمین

بل نصیحت ولیها ایضاً

د خدای حق ته غاړه کښېږده	نوری نوری دنیا پرېږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دنیا پاته له هر چا ده
په اخلاص کې څښتن لیږ ده

څه قوت لري پیدا نکې
سر د یار په رضا کښېږده

ځان له بده خویه ژغوره
زړه په ذکر د یار بلیږده

کل دنیا به دښمنه شي
ادم لبیري څښتن ویږده

بتول غواړي حساب دې
کړه داومني کړه د مېږده

دنیا ترک ته هر که پوه شي
دلقا پر لوري بیجي بږده

ولها ایضاً رحمها الله

په طلب ئې وودر بیږه
په خدمت ئې هو سېږه

لجمله بدو نفرت کړه
و نیکي ته ولاړ بیږه

په نیکي کښې ئې اخلاص کړه
بدي مکړه و پوه بیږه

په ګناه له داره وستر ګو
د باران په دود وریږه

په یارب العالمین
له ګناه را تېر بیږه

خدای برحم بینا وګا
بېزار یو له ژړیږه

بې پروا و خدای سته مشد
له غضب د وېرېږه

هر عمل چه ئې حق دی
په طلب ئې و بنو ریږه

ذکر

ذکر د پرمنی د حسب او نسب بی بی زینب اطال الله بقائها

بی بی زینب د حاجی میرخان علیین مکان لوروه چه لکه چینوالی ی
پحرم کی د عصمت او عفت لوست وکا لیپلد سبغه چه قرآن کریم ی
ولوست د احکام اسلامی او فقه کتابونه ی هم ولوستل او د فارسی
مشهور کتب ی ضبط کړل استاد د علوموی ملا نور محمد غلجی دی چه دیر
عمری مخدراتو ته د حرم درس لوستی دی هسی روایت کا چه بی بی زینب
ډیره هوښیاره او پیمها تو د امورو عالمه منجمه ده او د پادشاه جهاه
شاه حسین پامورو کی تدبیر کا او هر کله پرای صایب مشکلات د امورو حل کا
او پادشاه د زمان ی پحجر و عقل کا او لقایح ی اوری د ادر مشهوار د صدف عصمه
سند سند شعرونه هم وایی او د موزونانو او شاعرانو قدر کا د دواوین د
شعرا هر کله لولی او مضامین شیرین ی کام شیرین کا عمر لعبادت
خدای او تلاوت د قرآن شریف تیر دی او مخدراتو د حرم د پادشا
ته درس او کبیل او لوستل ورښیي نقل کا چه د شاه محمود جنت مکان
د مرگ حال قندهار ته راورسید نو د پادشاه خاندان عالیشان لهو لا غمجن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مجزرالتو د هرم ساندی او غلبلی کا بی بی زینب په واقعه د ورور د وفات واورېدله ډېره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن او لمانځه ی تسکین وکا د تلی زړه او هسی وېرنه ی په ویر دخپل ورور مرحوم دومېله په زړه ی دلله نقش کوم خدای تعالی د مقبول نا مزان عالیشان د پادشاه ظل الله ژوندی دلری او خوښ

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

بڼ غوسو په ویر تیر لدنیا سونا — قندهار واړه په ژړا سونا
زړه می په ویر کی مبتلا سونا — په شاه محمود لما جلا سونا

دا روڼ جهان راند تورتم د دنیا + زړه د بلیتون پتیغ کرم دینا
هوتک غمجن پدی ماتم دینا + دیا پهی تاج موبر هم دینا

په شاه محمود تیر لدنیا سونا — قندهار واړه پژړا سونا

خوان ومیړه دتوری جنگ ونا + ولاړ دکام بنام ونگ ونا
دښمن لره په بنو رنگ ونا + پرمیدان شیرو یا پلنگ ونا

افسوس په مرگ د ده پیغوا سونا — قندهار واړه پژړا سونا

محمود

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمودٔ ندیوازی خور ژړی + پر مرګ د هغوی کلی کور ژړی
خپلوان لا څه پاچا د وروړ ژړی + لښکر سپاه د پلی سپور ژاړی

پښتون د پښتول پوا ویلا سونا   قندهار واره پړپړا سونا

اصفهان پاتۀ تاج لښکور عالم + چه شاه محمود سوشن پګور عالم
د پښتون لمر سو تیاره تور عالم + راغلۀ دښمن بلا پیغور عالم

چه پاچا ولاړ پښتون ګدا سونا   قندهار واره پړپړا سونا

لښکر سو چیور پښتون ملا ړی اریان + پیخا ور و ځای کا شاه محمود عالیشان
پاتۀ سو تخت و تاج د هغو اصفهان + ژړی راسو پر سو کا خوښی دښمنان

وایی پښتون اوس بی پاچا سونا   قندهار واره پړپړا سونا

اسمان بیا د څۀ ستم کا څرګند + د شلا وه تا چه د پښتون و پیوند
دښمن د بیا زور پویږ کا خورسند + چه شاه محمود د کا پیغمبر کی بند

پر کور هو ویر شور و غوغا سونا   قندهار واره پړپړا سونا
هوتکو ژړی شاه محمود څۀ سونا + پښتو نتا سی لوی سپاه څۀ سونا
د اصفهان تر فراه څۀ سونا + پاچا چه وحشمت پیاده څۀ سونا
د پښتو پر تېم فنا سونا   قندهار واره پړپړا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود څوان دی ولی ولاړی لما + لیخت و تاج ته یې رشه سوی جلا
اصفهان ولی پاته سونا لتا + سر د را پورته کړه په څکمې اعدا

دښمن و لاړه بیا شاه خوا سونا — قندهار واړه پېژړا سونا

او رمه ناری دغم په کړین فریاد + پښتون په مرګ د شاه محمود سو برباد
ز ړون په تل تاوتاوین سونا بناد + د ساندو بنغ دی چه راوړ مینی باد

ماتم ز ده پیر و برنا سونا — قندهار واړه پېژړا سونا

و رور مقرر د تامولاکی جنت + در دکی تا ته پسله مرګ راحت
روح دوه شباد پلوی ورځ د قیامت + یخ دوه رون د خدای په مهر و رحمت

د خالق رحم تل پرتا سونا — قندهار واړه پېژړا سونا

ذکر د شاعره برګزیده زرغونه زرغونه د ملا دین محمد کاکړ لورده په پنجوا ی
کښی اوسیده د اوپلار ی ورکا تحصیل د علومو او د فصاحت احکام ی زده کړل
او د فضحاو اشعاری و لو شتل زرغونه پیجاله د سعد الله خان نورزی وه چه نور یالی
زامن ی درلود او لیتول د علم و هنر خاوندان و ماته هی نقل وکا زما پلار چه زرغونی
د شیخ مصلح الدین سعدی رحمة الله علیه کتاب د بوستان ټول په پښتو شعر نظم کا او نوم

ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی و بوستان د پښتو چه دا کتاب یې په سنه ۹۰۳ هجری قدسی پایته ورساوه
او تول نکات عارفانه او نصایح حکیمانه ئې په پښتو کړل علاوه پر دې زرغونې
لغه اشعار او غزلونه هم ووېل او پر زمره د فصحای شهرت وکا هې چه موزونا نو
د روزګار به ئې اشعار لوستل او د پښتو په بوستان ئې سیر کا او ګلونه د پند
او نصیحت به ئې لټول هسې وایې چه زرغونه کې لداره ښځه وه د خطای نور اشند
وا او کاتبانو به ئې له حسن خط اقسام د خط زده کول زما پلار هسې و وېل
چه په سنه ۱۱۰۲ هجری ما د زرغونې په خط بوستان د پښتو ولید چه خپل اشعاری
پخپل ښه خط هسې کښلي و چه مطلری ئې خط ته عاجزې کا او دغه حکایت له سفینه
کتاب زما پلار رحمة الله علیه بیا د و په زړه ئې یخزانه کښلی کا ب هم

حکایت له بوستان د پښتو

اوریدلی مې قصه ده	چه لشانه هم خوږه ده
د اختر په ورځ سحار	بایزید چه و رویداب
له حمام راوتلی	یکوښته کښې تیریدلی
ایرې څاورې چا لبام	را چپه کړلې ناپام
یخ او سرې اسو ګکم	پا یرو پیخا ورو خر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایزید پشکر کښېنو سو | د مخول ځ پر پاکید وسو
چه زه ور سیم دبل اور | چه پاور کی سم نسکور
لا ایرو به شو بدورم | یا به لږ شکوه کوم
هو پو بانو ځان ایری کړ | لا لوینی ځان پریکړ
څوک چه ځان ته گوری تل | خدای ئې نسی کړای کتل
دوی تل پگفتار ندره | لو خبره پکار نده

تواضع به سرلوړ کا
تکبر به تل خوړ کا

ذکر د عفت همراه رالبعد حال د دی شاعره ماته ندی معلوم سوی خو لږ شه چه منبکاره ده مخه سی ده چه دا شاعره دقندهار ده او چه درات د محمد بابر پادشاه ی ژروند کا سی وای چه اشعاری دیرو دیوان ی درلود دغه دیوه حصله رباعی ماته صدیق او رفیق محمد طاهر جریانی وویلد

چه زه ی دلته پنځر اند را نقل کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

آدم ی مخلی وتدر استون ه | یا ورد غم ی سوی ایرون کا
دوزخ ی روغ کا په یخ د مځکی | لوم د بغد د لند بلیتون کا

خاتمه د کتاب په بیان د حال د کاتب الحروف

حقیر فقیر محمد هوتک ـ مولف د دی کتاب

هغه ابی محمد زوی د داود خان زوی د قادر خان د بیقوم هوتک په زمون د کهول
اصل ئې مرغده چه زما نیکه قادر خان له مرغو څخه راغی سیوی ته او سیده
وسیدی پسله څه مدت به تا شاد نصیب او قسمت راغی او د قندهار په خوا کښې
لیکلی د کوکران استوګنه کوله او پیشه ی زراعت وه داود خان د پر عمر ی
ویش د ۶۷ کالو په سنه ۱۰۵۸ هجری وفات سو او په سنه هم چه کوکران
کی مېری جنګ سو زما پلار چه داود خان نومیږی په کال ۱۰۲۹ هجری په عذر لوران
ز بېزیدلی او په آوان د صباوت ی علوم لوستلی و او په خپل عصر په موزونانو
او فصحاؤ و علماو د نامه نهاوندو او د پیرغره قندهار تللی او د کسی خروان او به

(c) ketabton.com: The Digital Library

٢

او ډیر او پېښور او لوړ ځایونه ئي لیدلي و بعد وفات چه خان علیین مکان حاجي میرخان یقیند بار کښي دګرګین خان سره جنګونه کړل نو زما پلار هم په هغو جنګو کي ملګري وو سره ځکه نو له قدیمه زما معرفت له دي خاندان ډیر دی او اخلاص ئي لرم پرزړه لیکه پیکال سنه ۱۱۲۲ هجري په د صفوي پادشاه لښکري پرقندهار راغلي نو د جنت مکان حاجي میرخان لښکر او زما پلار د ور لاره او لیغزاه او ستان او کلمنات او لوړو ځایونو پېت ند د حاجي میرخان مدد ته را وغوښتل او له هغه پښتو سره ئي مرکه وکړه او ډیر پېښتانه د لوړو او بارګزو او اسحق زوي لښکري کړل د خان او پرځرو خان ئي پرغلو کا او په هغو جنګو زما پلار د حاجي میرخان جنت مکان لښکر اسپه سالار و پس له وفات د حاجي میرخان مرحوم مغفور زما پلار ره په سنه ۱۱۳۶ هجري وفات سو او پکو کرات د خپل پلار سره شیخ سو د غه مرحوم رحمة الله علیه طبع مستقیم در لوده او کله به ئي شعرونه هم ویل چه د لته تیمناً دده دوي رباعي راوړم او دا رباعي په صنعت د تجنیس بې نظیر دی او په فصاحت هم مثل نلري

رباعي

چه د جانان زړه کي اور د مینې بل سي — په اور بل ئي لمبې لږې ځاني بل سي

ور د مینې کله مري د زړه له مینې — دا اور بل هغه کله نه د زړه ټپل سي

رباعي

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي ولد ایضاً رحمه الله تعالی

کړی وینې وینې تل څاڅي له زړه وتحه　　څوک به د وینې تا له څوانو یا وړیه تحه
د زړه له زړه کړه وینې وینې څاڅي　　به کړو د غم لویدلي ښاله کړه وتحه

اوس به دی لږ حال د پلار او نیکه د کیبش نو تفصیل حال هم کاږم او د خزانې
لیدونکي پخپل زما راتګ دی نابودی، د نیا تاریخي تولدي واقع سوی وه په
۱۱ د رجب المرجب سنه ۱۰۸۴ هجري یکوکړان کښې او سن تود تمیز ورسیدم نوی
پلار درسي راته شروع کا او تر اتلسم کال د عمری ولوستل احکام
د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او
بیان او معاني او نور چه زما پلار مرحوم وفات سو او زه په تقاضا د پادشاه ظل الله
دامت سلطنته شاه حسین را علم د (فنه) ربا رته او ترا وسه به نظر کیمیا اثر
د پادشاه اسلام پناه د بیم او هر کله پا احسان او مرحمت د دې خاندان عالیشان
سر بلند یم عمری تیر سی کي پلوستلو او کښلو د کتب او له منځه د جهان بلد بهر ملګ
او وز چه می هم خوبني لکا بیلیدي اشغالو چه بل ځه پدي اوقاتو د عمر چه می تیر کړ
ډیر څو کتابونه مې وکښل چه یو له د غو ځه دغه خزانه ده او نور دا دي یو کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي دي په بيان د علوم د فصاحت چه خلاصة الفصاحت ئې نامه ده او بل
کتاب مې هم د علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتنو طالبانو د پاره خلاصه کړل
بل کتاب مې کښلي دي په بيان د طبابت او علاج چه خلاصة الطب ئې نوم دی په
۱۱۳۹ سنه هجري چه دغه کتاب د پادشاه عالم پناه مد ظله تر پيشه کا
سل طلا وي ئې ما ته صله تا او هر کله د اسی مراحم د پادشاه د دې فقير غريب بچې
د پېر دي او ارکان د دولت ابد مدت هم پېر دې فقير د رحمت نظر کا خاص بيا
ها درخان عالیجاه چه من ورځ بنقند هر د غربا و په سر ظل د رحمت دې خالق
دې عمر د پېر کا مالدي د ديوان د اشعارو هم ستر چه په دې وقت کې مرتب او مدون
سوی دی او غزلونه او قصايد او رباعي اړې کله چه جمع خاطر ميل د شعر او د بنا
کا شعرونه کاتب هم او موزونان د روز ګاري خو بنوي ځکه چه د طالبانو ستاينه
سبب نده او پوهان لری کار عار کا نو پخزانه کی می خپل احوال وکښل چه
د دې کتاب ويونکي ما ته دعا وکا او هر وقت مې په دعا ياد کا خپله يوه غزل
هم د التذ د نمونې په طور کاتب هم په پر صفحه د روز ګار يادګار وي نور
اشعار مي په ديوان کښې ئيو شان دی شايقان د علم او شعري له ديوان لولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقي پاڅه د سره ملو ډک یو جام را
تا الغم ناآرام یم آرام را

بیله مېو د بنګا رندا ری څکم
پېر لې سو د خوښۍ بنه پېغام را

دنیا پاتې ده بنادې مو یو ګړۍ ده
یو ګړۍ مې خوښ کړه مې کړې انعام را

د بلیتون پتاریکو کې مې شین سو
رنا الحمد جام د مېو نیطلام را

ناکامېو د دنیا مې کام را تریخ کا
چه مې خوښ کا کام تر خضر دما ناکام را

نه نشاط سته نه مستي سته نه رندي سته
چه سم نه شي خدای و بده علي اللدام را

پاو بوي سو په زړه ګي لږ څه ارزو ده
محمد ته د اورډک یو سي جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه و قاریه و من له حق علینا والصلوٰة والسلام علی رسوله و علی آله و اصحابه اجمعین کتاب تمام سو پورځ د جمعې ۲۴ د شوال المکرم ۱۱۴۲ سنه هجري په قند هار بنار او موصوف محمد هوتک ببم فارغ البال سو الحمد لله حمداً کثیراً

بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دو صد و شصت و پنج هجري گذشته بود

(c) ketabton.com: The Digital Library

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه وسلم بدستخط حقیر فقیر پر تقصیر
نور محمد نوروتی برای عالیجاه رفعت جایگاه سردار عالی تبار سردار
عبدل خان قلمی گردید   هرکه خواند دعا طمع دارم
زانکه من بنده گنهگارم   این کتاب را احقر الناس محمد عباس
قوم [illegible] در شهر کویته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت نشان
حاجی عبدالاکبر قوم [illegible] قلمی کرده ۱۳۰۳ سنه هجری با شوال تمام قلمی شد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library